

SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO

TARIFA REDUCIDA

Concesión 1551

Dirección y Administración: GRAL. CESAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 - Bs. Aires.

Periódico de la Colectividad Yugoslava

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

AÑO (Leto) X.

BUENOS AIRES, 25 DE AGOSTO (AVGUSTA) DE 1939

Núm. (štév.) 134

NAROCNINA: Za Ameriko in za celo leto \$ arg. 6.—; za pol leta 3.50. Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.

Kaj je privedlo do zblizanja med Rusijo in Nemčijo

Četudi so dandanes razna presenečenja na dnevnem redu, je vseeno vest, da sta Rusija in Nemčija tajno pripravili vse potrebno za sklenitev medsebojne pogodbe, močno presenetila in vznemirila ves svet. Vse drugo so prej pričakovali nego da se bosta komunistična Rusija in nacistična Nemčija kdaj zblizali. A za pravilno razsojevanje je treba pogledati stvari do dna in nekoliko nazaj v razvoj dogodkov.

Mislimo da ni nobenega poštenega in resnicoljubnega človeka na svetu, ki bo trdil, da sta Francija in Anglija vodili iskreno politiko miru in pravičnosti v mednarodnem obdobju, najmanj pa bodo tega prepričanja narodi, ki sta jih Francija in Anglija žrtvovali fašizmu. Kdo verjame, da Francija in Anglija z Rusijo niso mogle preprečiti usoda Abesinije, Avstrije, Češkoslovaške, Albanije in strašnega krvoprelitja in slednjic fašistične zmage v Španiji. Vse to bi bili lahko preprečili, a niso hoteli, ker jih pri tem ni vodila pravicoljubnost, marveč zgolj kramarski interesi.

V Društvu narodov je bilo včlanjenih 54 držav, ki so tvorile do tri četrtine ljudi na svetu. Sprejeli so pravila, ki so določala ohranitev miru in mednarodno pravo vsem narodom. Toda, ko je prišel čas, in bi moralo Društvo narodov odločno nastopiti, so se veselile umaknile v ozadje ter dale potuho nasilnikom.

Prvi je izpodmaknil temelj Društvu narodov Francoz Laval, ki je na skritem obljubil Mussoliniju Abesinijo. Takrat se je pravzaprav začelo barantati z manjšimi narodi in državami ter jih prepustiti usodi. Mali narodi so kmalu pričeli spoznavati, koliko je verjeti gospodom diplomatom iz Londona in Pariza.

Prišlo je do državljanske vojke v Španiji. Angleži in Francozi so za javnost govorili eno, praktično pa so delali drugo. Mislili so, da bodo oslepeli svet, a so le sebe. Volkovi, ki so mrcvarili v Španiji in tam opravili svoje krvavo delo, se jim je začelo novih žrtev.

Prišla je na vrsto Češkoslovaška, za Slovane nesrečnega monakovskega dogodka, ko so vladjali za Slovane in njih zemljo ne da bi bili sami prisotni pri določanju lastne usode. To je bila največja izdaja, ki so jo v Parizu in Londonu izvršili nad Slovane. Angležem in Francozom je le toliko za Slovane, kolikor jih upajo izkoristiti za svoje interese, da bi jim s svojimi telesi branili njih imetje.

Abesinijo, Avstrijo in Češkoslovaško sta Francija in Anglija sami vrgli fašizmu v žrelo. Mislili sta, da bosta s tem utešili glad, a sta se varali. Albanijo so že kar sami potegnili z voza in se že pripravljajo za isto igro z drugimi manjšimi državami. Za te politične grehe morata Francija in Anglija prej ali slej zadostiti. In če so k temu plačilu sovjeti pripomogli s tem da ostanejo nevtralni, ko bosta Italija in Nemčija v temeljih potresli francoski in angleški imperij, so napravili veliko delo in uslugo človeštvu. Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade, pravi star pregovor.

Mnogi se ta čas vprašujejo, kako je le mogoče, da bo nemški zunanji minister poslušal internacionalo pri njegovem sprejemu v Kremlinu, brez da bi ne trpel na živčnih napadih. In po drugi strani, kako bo mogel Stalin mirno se razgovarjati s fašističnim predstavnikom Ribbentropom. Vsa ta skrb in vprašanja so zelo sentimentalna, a praktični ljudje, ki mislijo z razumom, bodo dali so-

Pogodba med Rusijo in Nemčijo

NOVICA, DA BOSTA RUSIJA IN NEMČIJA PODPISALI NENAPADALNO POGODBO, JE VZNEMIRILA VES SVET — POLJSKI GROZI USODA ČEŠKOSLOVAŠKE — RUSI SO PRIPRAVLJENI PODPISATI TUDI POGODBO TROZVEZE — ZADNJE KARTE SE NISO VRŽENE

Kot bomba je padla v svet novica, da sta Rusija in Nemčija prišli ne samo do trgovinske pogodbe, marveč da bodo podpisali te dni tudi političen sporazum. Presenečenje je bilo temveč, ko se pogajanja trozveze med Francijo, Anglijo in Rusijo vlečejo že pet mesecev, a se ni še ničesar sklenilo, medtem ko se o kakih političnih pogajanjih med Rusijo in Nemčijo ni nič slišalo.

Kdor je pazno sledil političnim dogodkom, mu pač ni bilo težko slutiti, da se Nemčija tajno pogaja z Rusijo. V našem listu smo o tem že v prvi avgustovi številki pisali. Kot je Hitler vedel, da obljuba Francije in Anglije, Avstriji in potem Češkoslovaški, ni mišljena resno, je vključil vsem "grozljaj", ki sta jih Anglija in Francija pošiljali v javnost, namero izvedel, tako je tudi sedaj bil svest, da Rusijo ne bo šla Angležem na limanice in da bo vsled Francije in Anglije lahko napravil glede Gdanskega ter slednjic vse Poljske, kar bo hotel. Tako se bo tudi zgodilo.

Poljski grozi natančno ista usoda kot pred letom Češkoslovaški. Še ima nekaj dni časa, da se reši, a iz poročil, ki prihajajo iz Varšave, posnemamo, da se je odločila za pogubo. Vladni poljski krogi so namreč izjavili, da od Rusije ne marajo vojaške pomoči, marveč samo iz Francije in Anglije. Obe velesili tudi trdita, da bosta pomoč Poljski nudili, a koliko bi brez Rusije zalegla je pa seveda drugo vprašanje, ki lahko vsak vnaprej sluti, da če ne pride do trozveze v Moskvi, ne bo nič zalegla.

V Moskvi so izjavili, da pogodba Rusije z Nemčijo nima kaj vedeti s

pogodbo Francije, Anglije in Rusije. To se na prvi hip zelo čudno sliši, a je vendar le res. Rusija, četudi pride do trozveze, Poljski ni dolžna pomagati in tudi ne more, ker tega sama noče. Hitler ima torej s pogodbo ali pa brez, popolnoma proste roke od strani Rusije glede Gdanskega in Poljske. In to je za Nemčijo trenutno bistvene važnosti.

Mnogi se vprašujejo: Ali bo Rusija mirno gledala in prepusila še drugo slovansko državo Nemčiji? Taka vprašanja se ne dajo rešiti z sentimentalnostjo, ampak s razumom. S sovjet stališča je popolnoma razumljivo, da če ni mogla pomagati Češkoslovaški, kateri je bila po pogodbi dolžna, bo še toliko manj Poljski. Angleži so prepustili Češkoslovaško Hitlerju, ker so mislili, da bo ruski slovanski sentiment s tem toliko ranjen, da se bodo zaleteli z orožjem proti Nemčiji in s tem seveda v pogubo, kajti Francija in Anglija bi s svojo "nevtralnostjo" pomagali Nemčiji, vsaj toliko, da bi jih Rusi ne mogli premagati. A angleška zvita diplomacija ni uspela, marveč je doživela strahovit poraz. Jamo, ki so jo kopali drugim, bodo sami vanjo padli.

Nobenega dvoma ni, da Nemčija in Italija pripravljata petreze angleškemu in francoskemu imperiju. Prav v temeljih se bosta zamajala in morda celo zrušila, če se položaj temeljito ne zaokrene.

Samo za to, da bi obvarovali nedotakljivost Francije in Anglije ali "status quo" kot diplomatično rečejo, sovjeti gotovo ne bodo podpisali pogodbe. Stavili bodo take po-

goje, da jih vladi v Parizu in Londonu ne bosta mogli sprejeti, oziroma bi morali popolnoma zamenjati dose-danje politične kramarske nazore, s katerimi sta že toliko razočarani povzročili. Če bi današnji vladi ruskih pogojev ne sprejeli, tedaj se bosta morali brez Rusije pripraviti na obrambo proti Nemčiji in Italiji. Rusija bi bila v Evropi nevtralna in na Daljnem vzhodu medtem obračunala z Japonci in pomagala Kitajcem na noge v smislu svoje ideologije, potem pa bi ob ugodni priliki posegla tudi v evropske zadeve.

Če pa sedanji francoski in angleški vladi ne bosta sprejeli sovjetskih pogojev, tedaj se lahko zgodi, predno pa je upanje do trozveze popolnoma pokopano, da padeta obe vladi pod pritiskom javnega francoskega in angleškega mnenja ter stopijo v vlado ugledni možje, ki so že zdavnaj napovedovali, da Daladierova in Chamberlainova vlada vodi v pogubo. V tem slučaju, ki je tudi možen, bi se seveda politični položaj v Evropi in po vsem svetu temeljito zaokrenil. Hitlerju in Mussoliniju bi določili do kam segajo pravice Nemčije in Italije, zaščitili bi varnost manjšim narodom ter rešili vsa manjšinska vprašanja in zagotovili mir in napredek vsem narodom.

V Moskvi se bo odločilo, tako ali tako, vsak izhod pa bo boljši kot sedanja stanja. Pustimo ideologije in politiko na stran, je Rusom treba dati kredit in priznaje, ker so s za-držanjem napram Nemčiji pospešili dogodke, ki so kot mora tlačili Evropo in ves svet, iz katerih ni bilo videti izhoda.

SMET PREDSEDNIKA BOLIVIJSKE REPUBLIKE, GENERAL CARLOS QUINTANILLA PREVZEL VLADO

V sredo zjutraj se je v svojem

vjetom popolnoma prav, če so Angleže ponižali in spravili v past, ki so jo drugim nastavljali. S tem ne zagovarjamo nobene ideologije, ki je pri političnih računih tudi ne more biti. Tudi ne verjamemo v iskrenost sovjetskega in nacističnega zblizanja, kot najbrže tudi prvi in drugi sami tega ne verjamejo.

Ljudstva in narodi potrebujejo miru, pravice in enakopravnosti v mednarodnem koncernu. Kot smo prej povedali, Društvo narodov, v katerem sta imeli odločilno besedo Francija in Anglija in ki sta pritegnili vanj tudi Rusijo, ni odgovarjalo namenu. Zato je popolnoma pravilno, da se tem nevzdržnim mednarodnim razmeram napravi enkrat konec. Če vidita Francija in Anglija v svojo bodočnost in bodočnost ostalih narodov, Roosevelt je večkrat dovolj jasno o tem govoril, tedaj je še čas, da se pogodita z Rusijo, ki kot je izjavila ima odprta vrata za sklenitev pogodbe, za katero se že toliko mesecev vodijo neuspešna pogajanja, v nasprotnem slučaju pa bosta deležni usode, ki sta si jo sami pripravili.

Ne samo Rusija, marveč tudi vse ostale manjše države so pripravljene ostati nevtralne, v slučaju konflikta med demokracijami in totalitarnimi režimi, kar pomeni z drugimi besedami, da so jih pripravljene gospodarsko celo podpirati. Ne bodo jih morda podpirala iz simpatije, marveč iz prepričanja, da je boljše imeti opravka s pristnim volkom kot pa z ovco v volčjem kožuhu.

stanovanju ustrelil državni predsednik general German Busch. Zdravnik Guillermo Dobe, katerega je poklicala na pomoč Buschova žena, je odredil, da se je težko ranjenega predsednika prepeljalo v bližnjo bolnišnico, kjer pa je po nekoliko urah izdihnil.

German Busch se je rodil 1904 leta v San Javieru, provinca Chiquitos. Leta 1922 je vstopil v vojaško šolo, kjer je hitro napredoval. Leta 1937 je prevzel vodstvo države in to leto je bil tudi izvoljen za pred-

sednika. Mnogo koristnega je napravil v tem malem času svojega vladanja za Bolivijo. Razveljavil je pogodbe, ki jih je imela država s tujimi tvrdkami o izkoriščanju petrolejskih vrelcev, uvedel je splošno delo ter podpril še mnoga druga podjetja. Rad pametnih ukrepov je bil tako med ljudstvom kakor tudi med vojaštvom zelo priljubljen. Kaj ga je prignalo do tega, da si je kon-

VELIKO VZNEMIRJENJE V FRANCIJI IN ANGLIJI

V Franciji je vsled rusko-nemškega presenečenja veliko vznemirjenje. Vendar priporočajo hladno kri, dokler se ni popolnoma na jasnem glede rusko-nemške pogodbe. Nadalje so mnenja, če Hitlerju uspe njegov namen, da bo najprej likvidiral Poljsko, kjer pa da se ne bo ustavil.

V Parizu se nekaterim zdi nerazumljivo, da bo Rusija dovolila likvidacijo Poljske in za njo po vsej priliki tudi Romunije, ki bi ji v sledku prva sledila, a po drugi strani priznavajo, da sta hoteli Francija in posebno Anglija pripraviti Rusijo, da bi šla zanje po kostanj v žerjavico.

Kot v Franciji je tudi v Angliji veliko razburjenje in radovednost, kaj bo iz vsega tega nastalo. Pred vladnimi palačami se zbirajo velike množice ljudstva, ki čakajo na izjave ministrov, a ti so zelo rezervirani v svojih izjavah ter ničesar natančnega ne povedo.

Angleška vlada je poslala noto v Berlin, da bo takoj z oboroženo silo priskočila na pomoč Poljski, če bi bila napadena. Hitler je odgovoril Angliji, da je zadeva Nemčije s Poljsko nemška in ne angleška briga, ki jo bodo s Poljsko sami uredili in sicer na "miren" način, če so Poljaki za to pripravljene. Angleži pa naj ne vtikajo svojih prstov vmes.

Francija in Anglija sta svojim vojskam dali ukaz vojnega stanja in pripravljenosti.

Čal življenje se ni znano.

Vodstvo države je prevzel general Carlos Quintanilla, ki je dejal, da bo hodil po potih, ki jih je začrtaly pokojni predsednik Busch.

Srbsko-Hrvatski Sporazum

Iz Beograda poročajo, da se vsak čas pričakuje popoln sporazum med Srbi in Hrvati.

Ministrski predsednik Cvetković in vodja Hrvatov dr. Maček se bosta sestala v torek ter bosta nadaljevala z razgovori h končni rešitvi.

V novo vlado bodo poklicani vsi zastopniki opozicijskih agrupacij iz katerih bi bila sestavljena centralna narodna vlada v sporazumu srbsko-hrvatskega vprašanja. Vsi opozicijski nalcii da najbrže ne bodo hoteli vstopiti v novo vlado, vendar Hrvatje vsi ter so mnenja nekateri, da bi prevzel Maček podpredsedniško mesto v vladi.

NAVDUŠENJE V ITALIJI

Italijnski listi so polni navdušenja glede sporazuma med Nemčijo in Rusijo. Listi trdijo, da je Ciano, ki je bil pred kratkim v Nemčiji, priporočal Hitlerju, naj na kak način pridobi Rusijo za nevtralnost in za odtegnitev od Francije in Anglije. Fašistični listi pišejo tudi, da je bila Italija prva, ki je priznala sovjetsko Rusijo. Komunizma seveda da ni priznala in da naj nikdo ne zamenjava komunizma s fašizmom. Ugotavljajo tudi listi, da je fašizem mnogo bolj socialen nego komunizem, a to je seveda notranja zadeva vsake države kakšen sistem se ji zdi najpriladnejši. V zunanjih zadevah pa da imajo Rusija, Nemčija in Italija mnogo skupnega ter da bi bilo naravnost nesmiselno za Rusijo, če bi ohranila demokracije in njih kapitalizem.

Poljska, jišejo listi, daje izgubljen, če se takoj ne začne pogajati direktno z Nemčijo ter ugodi njeni zahtevi.

Tega se seveda listi nič ne spominjajo, kako so pred leti morali ljudstvo navduševati proti komunistični nevarnosti. Okoliščine so pač danes drugače nanesle. Jutri pa bodo lahko spet drugače. Politika Hitlerja in Musolinija je pač politika avanturistov.

VELIKO VESELJE TUDI V NEMČIJI

Nacisti v Nemčiji so zelo veseli, da je Rusija pristala na nevtralnost.

V Moskvo je šel s Hitlerjevim osebnim letalom sam zunanji minister Ribbentrop, ki upa doseči popoln sporazum s sovjeti. Seveda prevladuje mnenje, da bodo Nemci sedaj hoteli z izvršitvijo svojega programa ter vzeli Poljski mnogo več kot so prvotno nameravali, ker da od strani Francije in Anglije ne bodo ovirani.

Kar se tiče Japonske, ki se sedaj jezi na Nemece, da je sama kriva, ker ni hotela pristopiti v popolno vojaško zvezo z Nemčijo in Italijo.

V splošnem pišejo nemški listi, da je v Evropi politični položaj popolnoma zaokrenil v dobro Nemčije in v škodo Anglije. Sovjeti da so zato takoj pristali na nemške ponudbe, ker niso ruskega interesa v ničemer ogrozili.

Seveda kot v Italiji, so tudi v Nemčiji pozabili zapisati, kako je Hitler še pred leti v vsakem svojem govoru kašljal proti Rusom, ki da jo vladajo sami Židje in da so sovjeti nosilec vsega zlega na svetu. Kot Mussolini je seveda tudi Hitler vsled okoliščin menjal mnenje o Rusiji in ga bo lahko še večkrat, če mu bo tako kazalo.

Argentinske vesti

IME AVENIDE TRES CRUCES SPREMENJENO

Ze par mesecev sem je tega, ko so odstranili napise Avenida Tres Cruces in jih nadomestili z napisi: Avenida Francisco Beir6. V nedeljo dopoldne pa je bila uradna menjava. Kar mnogim našim rojakom ta sprememba gotovo še ni znana, zato jo tu v listu objavljamo.

VELIKA AVTOMOBILSKA NESREČA

V nedeljo popoldne se je vozil proti Lujanu duhovnik iz Marcos Paza, José Valle. V njegovem avtu so bili še: njegova mati Ana Valle, drugi sin, oziroma duhovnikov brat Alejandro, njegova žena Hortensia Dietrich in sorodnica Ana Bauser-Dietrich. Iz Lujana proti Buenos Airesu pa je vozil microomnibus z več potniki, katero vozilo je vodil Arnoldo Bavastro. Iz nepojasnene vzroka sta na Km 44 zadela skupaj. Suneč je moral biti zelo močan, kajti obe vozili sta se popolnoma zmečkali in beležiti je bilo treba tudi človeške žrtve. Ana Valle, ki se je vozila v duhovnikovem avtu in Rosa Ferrari, stara 16 let, ki se je peljala v omnibusu, sta ostali na mestu mrtvi. Težko ranjeni pa so bili tudi vsi drugi, ki so se vozili skupno v duhovnikovem avtu. Od potnikov v omnibusu pa so bili ranjeni še: šofer Bavastro, Silvestro Stramazzi in Pedro Garbarino.

ARGENTINSKI TURISTI ZA PARAGUAYSKE VOJNE POHABLJENCE

Argentinski turisti, ki so odšli v Asunción, da so prisostvovali slavnosti predaje predsedniške oblasti, so se ob tej priliki spomnili tudi paraguayskih pohabljenec ter nabrali zanje 50.000 pesov, ki so jih izročili ženi novega državnega predsednika, da jih razdeli med slepe in dela nezmožne vojne pohabljenec. Predsednikova žena Julia Miranda de Estigarribia se je turistom toplo zahvalila.

NESREČA PRI DELU

Miguela Medino, starega 28 let, zaposlenega v papirnici, ulica Larrazabal 750, je stroj zgrabil za roko ter mu jo zmečkal. Razen tega pa je pri tem zadobil še druge poškodbe na glavi in životu, da je njegovo življenje v resni nevarnosti. Prepeljan je bil v bolnišnico Salaberry.

KOBILICE ŽE NA DELU

Topli dnevi, kakršni so bili nekaj dni, je pač vzrok, da je počelo zeleneti. Tudi požrešne kobilice je toplo vreme zbudilo in so se že spravile na delo. V provinci Santa Fe so te požrešne živali preplavile polja v obsežnosti 200 km². Posebno so prizadeti kraji: San Martin, Piamonte in Maria Susana.

ŠAHOVSKI TURNIR V BUENOS AIRESU

V sredo je bil v gledališču Politeama otvorjen šahovski turnir. Pri tem turnirju bo zastopanih kakih 28 držav. Jugoslavija ni imenovana. Otvoritvi je prisostvoval državni predsednik dr. Ortiz.

Neverjetno!

Prva Slovenska krojačnica

v Villa Devoto Vam nudi ugodno priliko za zimske obleke, suknje in površnike **NE ODLAŠAJTE** V zalogi velika izbira prvovrstnega blaga — Priporoča se

DANIEL KOSIČ

Villa Devoto

Ul. Calder6n 3098

Smrt nadebudne mladenke

Velika žalost se je naselila v družino Mavčevih, hčerka Ida je nena doma preminula.

Vnedeljo 20. t. m. zjutraj se je ranesla novice, da je Ida Mavec, hčerka Štefana in Marije Mavec, doma iz Lokve pri Divači umrla. Skoro nismo hoteli verjeti. Ali kmalu smo se prepričali, da je to, žal, resnica.

Pokojna Ida na mrtvaškem odru

Ida je bila jako pridna in nadarjena deklica. Vse razrede je dovršila z odliko. Istotako štiriletne tečaje za ročna dela in krojno šivanje. Njena ročna dela so delala čast, ne samo Mavčevi hiši, ampak vsej naši koloniji. Žal, da jo je ravno njena pridnost spravila v prezgodnji grob. Za tako mlado deklico, biti od zgodaj zjutraj, pa do poznega večera v šoli, je bilo le preveč. Ko je že končevala zadnje leto tečaja, jo je začela napadati bolezen, ki ni popolnoma popustila in jo končno spravila v prerani grob.

V življenju je bila Ida zelo družabna. Ona ni poznala hudobije in hinavščine. Iz njenega obraza je sijala odkritosrčnost in nedolžnost. Ida Mavčeva se je rodila v Trstu. Stara je bila 17 let. Leta 1924 leta je dospela z materjo Marijo in sestro Marico v Buenos Aires. Oče Štefan se je tedaj nahajal že 1 leto v Argentini. Bilo ji je tedaj 2 leti. Kljub temu, da je bila takrat še otrok, ki skoro še govoriti ni znala, je sedaj govorila in pisala poleg španščine, popolnoma pravilno tudi slovensko.

Seveda je to zasluga vrlih staršev. Ko je imela 6 let, že smo jo videli v društvu kot narašajko. Žal ji zadnje čase učenje ni več dopuščalo, da bi zahajala v društvo, kakor njena sestra Marica in starši, ki so požrtvovalni člani Slov. doma. Sedaj pa ko je šolo dovršila in bi se tudi ona zopet mogla posvetiti društvu, pa nam jo je smrt ugrabila.

Kako je bila mladenka pri vseh priljubljena, je pričal nje pogreb, ki se ga je vdeležilo veliko število prijateljev in znancev ter članstva

Velik artistski Festival

P R I E D I

INTERNACIONALNI KUBIKOV ZBOR

V SOBOTO DNE 26 AVGUSTA OB 22 URI V ULICI

Paraná 555

Nastopilo bo več gledaliških in radijskih umetnikov. Ta prireditev obeta biti prava artistska manifestacija.

S P O R E D :

1. Internacionalni zbor Kubik zapoje več pesmi.
2. Bruna Maggi, italijanska priznana pevka bo zapela več pesmi iz svojega bogatega repertoria.
3. Tenorist Nello Scuffia bo zapel nekaj romanc.
4. Humorist Avgusto Codecá bo izvajal nekaj svojih najboljših del.
5. Baritonist Franco Mar bo pel s spremljevanjem glasovirja.
6. Mešan zbor Ljudskega odra zapoje nekaj svojih najboljših pesmi.
7. Juan Sarcioni bo podal nekaj najboljših dramatičnih monologov.
8. Iz zbora Kubik: sopran Milvaes, tenor Di Mattero in bas Jeodorov bodo zapeli nekaj iz svojih repertorjev.
9. Italijanski dramaturg Bernasconi bo izvajal nekaj svojih del.
10. Prvovrstni argentinski folkloristični tolmač, Argentino Valle, bo na glasovir izvajal nekaj svojih umetnin.

PO KONČANEM PROGRAMU SE VRŠI DRUŽINSKI PLES. IGRALI BOSTA DVE GODBI.

Zahvala

O priliki velike žalosti, ki nas je zadela, smo prejeli nebroj pismenih in osebnih izrazov sožalja. Radi tega se čutimo tudi dolžne, da se tem potom javno zahvalimo. Zahvaliti se moramo vsem prijateljem, ki so Ido v njeni bolezn obiskali, ki so jo prišli kropit in jo pospremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se vsem za obilno darovano cvetje in vence. Presrečna hvala tudi vsem, ki so nas v tej težki uri tolažili.

Posebna hvala članom in članicam Slov. doma, ki so takoj prihiteli k pokojnici, ko so zaznali za njeno smrt. Presrečna hvala tudi preč. g. Hladniku, ki je opravil pogrebne molitve.

Bodi torej vsem najlepša hvala!
DRUŽINA MAVEC IN SORODNIKI

Slovenskega doma s predsednikom. Pretreslo je vsakega, ko so mlada dekleta, njene tovarišice, dvigni-

Članice Slov. doma nesejo krsto iz hiše žalosti v cerkev la krsto izmed cvetja ter jo odnesla na pokopališče na Chacarita, kjer je bil nje grob popolnoma zasut s cvetjem in venci.

Draga Ida! Ostanesh nam v vednem spominu. Naj ti bo lahka argentinska zemlja! Tvojim staršem, sestri Mari in ostalim pa naše globoko sožalje!

DOMAČE VESTI

SLOVENSKA TOVARNA ČEVLJEV

V ulici Centenera 1140 v Buenos Airesu vodita že več let lastno moderno čevljarstvo tovarno čevljev za otroke, naša rojaka, člana Slovenskega doma, in naročnika Slov. lista Dreossi in Keber. Ker sta omenjena rojaka doma iz Mirna pri Gorici, kjer je cvetela znana čevljarstva družna obrt, sta v svojem poklicu seveda prvovrstna strokovnjaka.

Te dni smo imeli priliko obiskati to menda edino slovensko tovarno čevljev v Buenos Airesu, ki se bo brezdvoma z vztrajnostjo, pridnostjo in podjetnostjo naših prej omenjenih rojakov razvila v močno podjetje, ki bo le še povečalo obrat.

To našo slovensko podjetje pa priporočamo vse slovenskim trgovcem čevljev.

PET PETKOV

Ker ima prihodnji mesec september pet petkov, Slovenski list prihodnji petek ne bo izšel. Vemo, da naročniki in čitatelji s temi petimi petki niso zadovoljni, a ne moremo pomagati. Tudi ni naša krivda, marveč vas naročnikov, ki se nočete potruditi, da bi nam dobili več naročnikov. Menda ste mnenja, da če ste si ga vi sami znali naročiti, ne da bi vam bilo treba prigovarjati, lahko isto napravijo tudi drugi. Tako si seveda človek misli in predstavlja, a žal ni tako. Vedno so ljudje, ki se za nobeno stvar ne brigajo več kot toliko, a če se jih enkrat pridobi ter jim vzbudi zanimanje, postanejo večina kot vsi drugi. Zato naročniki in naročnice, upoštevajte naše nasvete in pridobite nam novih naročnikov. S tem boste koristili sebi, nam in naši skupni stvari.

HIMEN

V soboto se je poročila naša rojkinja iz Trsta Valerija Križmančič z gosp. Albertom Campos. Poroča se je vršila v baziliki sv. Jožefa v Floresu.

Poročne obrede je opravil naš izseljenski duhovnik preč. g. Janez Hladnik.

Novoporočencema čestitamo!

CAJA NACIONAL DE AHORRO POSTAL

I. — VENTAJAS EXTRAORDINARIAS.

que ninguna otra institución de ahorro del país puede ofrecer a sus depositantes:

- 1.° Inembargabilidad de los depósitos, hasta \$ 5.000.
- 2.° Inembargabilidad de la propiedad urbana o rural adquirida con los depósitos, hasta \$ 10.000.
- 3.° Facilidad de operar con una misma libreta desde cualquier punto, por intermedio de oficinas de correos diseminadas en todo el país.
- 4.° Exención de franqueo de toda la correspondencia y absoluta gratuidad de los reembolsos telegráficos.

II. — VENTAJAS ESPECIALES.

que muy pocas instituciones de ahorro del país pueden ofrecer a sus depositantes:

- 1.° Garantía de la Nación sobre todas las operaciones.
- 2.° Inversión segura de los depósitos, en títulos de renta y cédulas hipotecarias.
- 3.° Fondo de garantía de los depósitos, constituido con las utilidades anuales.
- 4.° Facilidades para mujeres casadas y depositantes menores. Las primeras pueden depositar y retirar sus ahorros sin intervención del esposo; los segundos pueden efectuar depósitos libremente, retirar por sí solos hasta \$ 50 anuales, y extraer cualquier importe con autorización del representante.
- 5.° Pequeños reembolsos a la vista, hasta \$ 20, mediante "cédula para reembolsos" que se facilita a los depositantes que la solicitan.
- 6.° Depósitos mínimos, desde un peso y facilidad para ahorrar centavos mediante sistemas de boletines y alcancías.
- 7.° Aceptación de depósitos mayores, sin plazo fijo, a interés.
- 8.° Facilidades en los trámites por fallecimiento del titular, cuyos fondos se entregan directamente a los derecho-habientes que acrediten vínculos de herederos forzosos (sin juicio sucesorio ni trámite judicial alguno), cuando el saldo de la cuenta no excede de \$ 5.000. En iguales condiciones se entrega directamente los fondos dejados entre hermanos, cuando el saldo de la cuenta no excede de \$ 500.
- 9.° Reintegros a domicilio, en casos de enfermedad de los titulares de cuenta, por sumas no menores de \$ 5.
- 10.° Horario excepcional, por intermedio de la Administración Central y de las oficinas de correos habilitadas.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo pretno vest, da nam je v nedeljo 20. t. m. ob 6 uri in pol zjutraj po kratki pljučni bolezni in prevedena s tolažili sv. vere, umrla naša ljubljena hčerka, sestra in nečakinja

IDA MAVEC

Pogreb nepozabne pokojnice se je vršil iz hiše žalosti, ulica New York 2555 na pokopališče Chacarita v ponedeljek ob 4 uri pop.

Buenos Aires, 21. avgusta 1939.

Globoko žalujoči:

STARŠI, SESTRA in SORODNIKI

Vesti iz organizacij

PRIPREDAVEV SLOVENSKEGA LISTA

Prireditev Slovenskega lista, ki smo jo bili že na zadnji prireditvi Slovenskega doma napovedali, se bo vršila v soboto 23. septembra. Tudi ta prireditev bo posebnega pomena za naše izseljenstvo. Program bo nekaj izvanrednega, ki ga bomo v prihodnji številki objavili in tudi kdo bodo sodelovali.

Ta prireditev bo organizirana predvsem naročnikom, čitateljem in prijateljem Slovenskega lista in potom njih seveda celi naši naselbin. Podrobneje bomo o tem pisali, kot že rečeno, v prihodnjih številkah. Že sedaj pa opozarjamo na to prireditev.

ČAJANKA V SLOVENSKEM DOMU

V nedeljo 27. avgusta se vrši v Slovenskem domu po pevskih vajah čajanka. Ob tej priliki pa se bomo pomenili še o nekaterih drugih društvenih zadevah. Pridite vsi člani in članice!

G.P.D.S. v Villi Devoto

pride v nedeljo 3. septembra t. l. ob 4 uri popoldne

DRUŽABNO ZABAVO na kateri bodo društveni diletanti vprizorili lepo igrico

"SOVRAŽNIK ŽENSK".
Pevci bodo zapeli več lepih pesmi. Mali pa bodo podali nekaj deklamacij.

K obilni vdeležbi vljudno vabi

ODBOR

SPOMIN NA BAZOVIŠKE ŽRTVE

Kakor vsako leto, tako bo tudi letos obhajal Slov. dom, v svojih društvenih prostorih, ulica Gral. Cesar Diaz 1657, spomin na one naše mladeniče, ki so 6. septembra 1930 leta izgubili svoje mlado življenje po kri-

vični fašistični justici. Ta komemoracija se bo vršila v nedeljo 3. sept. po pevskih vajah s primernim govorom in žalnim pet-

jem. Nato bodo razni dogovori, ki se tičejo društva za bližajoče se prireditve, takoj za tem pa čajanka.

Odbor.

KROJAČNICA "GORICA"

Hočete biti dobro in vedno dobro elegantno oblečeni

Pridite v krojačnico "Gorico", kjer boste postreženi.

FRANC LEBAN
Ul. WARNES 2191
(Nasproti postaje Paternal.)

Kavarna in pizerija

Razna vina — Vsakovrstni likerji in vedno sveže pivo

Rojakom se priporočata

PETER FILIPOVIČ

in **JUSTO KRALJ**

WARNES 2101 esq. Garmendia
La Paternal Bs. Aires

Veliki zavod "RAMOS MEJIA" Venereas

ANALIZE urina brezplačno. Analize krvi. Popolno moderno zdravljenje.
SIFILIS v vseh oblikah. Popolno zdravljenje na podlagi krvne analize (914)
KOŽA: Krončni izpahi, mozoljčki. Izpadanje las. Ultravioletni žarki.
ZLATO ŽILO: zdravimo brez brez operacije in bolečin.
SPOLNA ŠIBKOST: Hitra regeneracija po prof. Cicarelliju.
ŽIVČNE BOLEZNI: Nevrastenija, izguba spomina in šibkost.
REVMATIZEM: kila, nadua, gota, šibkost srca, zdravimo po modernem nemškem načinu.
PLJUČA: Kašelj, šibka pljuča.
GREVA: colitis, razširjenje, kronična zapeka.
GRLO, NOS, USESA, vnetje, polipi: brez operacije in bolečin.
POPOLNO OZDRAVLJENJE \$ 30.—
PLAČEVANJE PO \$ 5.— NA TEDEN
Náš zavod s svojimi modernimi napravami in z izvrstnimi SPECIJALISTI je edini te vrste v Argentini. — Lečenje zajamčeno. — Ugodno tedensko in meplačevanje.
OD 9—12 OB NEDELJAH OD 8—12

Rivadavia 3070
PLAZA ONCE

KADAR ISČETE SLUŽBE

obrinite se na rojakinjo

Berto Cernič

DORREGO 1583 — Gs. Aires
U. T. 54 - 3588

Proslava rojstnega dne kralja Petra II.

Jugoslovanski narod v domovini bo svečano proslavil dan, ko se je Jugoslaviji rodil njen kralj, ki naj bi vodil našo narodno državo. Tudi mi izseljenci, daleč od svoje domovine bomo ta dan primerno obhajali.

V nedeljo 3. sept. se bo vršila sv. maša za dolgo življenje in modro vladanje kralja Petra II. Ob 10 in pol za vernike katoliške vere, v cerkvi Santísimo Sacramento, ulica San Martin 1039. Za vernike pravoslavne vere pa ob 10 uri v ruski pravoslavni cerkvi, ulica Brasil 315.

Ob tej priliki bo v nedeljo 3. sept. ob 4 pop. Sokol na Dock Sudu, v svojih društvenih prostorih ulica 25 de Mayo, priredil čajanko, na kateri bo naraščaj, moški in ženski obdaran s telovadno obleko.

Odbor za gradbo Jugosl. doma na Dock Sudu bo priredil v soboto 9. sept. ob 9 uri zvečer v ulici Almirante Brown 721, koncert, na katerem bo sodeloval umetnik Ljerko Špiler, novodošla umetnica Klara Nada Iva-

ničeva in ruski pianist Jaša Rain.

Sokol Dock Sud-Boca pa bo priredil svečano akademijo v soboto 16. sept. ob 9 uri zvečer, v dvorani Verdi, ulica Almirante Brown, nasproti poslopja jugosl. društva vzajemne pomoči. Na proslavi bodo sodelovala razen jugoslovanskih tudi ruska, češka, poljska in bolgarska društva.

"SLOVENSKI DOM"

Gral. César Díaz 1657 — U. T. 59 (Paternal) 3667 — Buenos Aires

PROSTORI: odprti za članstvo vsak dan od 7. ure zvečer naprej, ob nedeljah in praznikih pa ves dan.

PEVŠKE VAJE: vsak petek in nedeljo.

DRAMATIGNE VAJE: vsak ponedeljek in sredo.

GODBENE VAJE: vsak torek, četrtek in soboto.

DRUŠTVO PRIREJA: domače zabave in večje kulturne prireditve ter nastopajo zbori in solisti od časa do časa na jugoslovanski radio-uri.

DRUŠTVO RAZPOLAGA: s kakimi 900 knjigami ter se prečita letno okrog štiristo.

DRUŠTVO RAZPOLAGA: s krogličcem ter drugimi igrami za moške, ženske in otroke.

POSTANI ČLAN tudi ti ter sodeluj in poslušaj se v društvu onega, za kar čutiš največ veselja!

STARŠI, ki želite, da bi se vaš sin ali hčerka, izučila v glasbi bodisi violine ali klavirja, prijavite jih v društvu. Pouk brezplačen.

Slovenski stavbenik

Za načrte, betonske preračune in Firmo, obrnite se do tehničnega konstruktorja

FRANCA KLANJŠEK

Marcos Sastre 4363

Villa Devoto U. T. 50 - 0277

ZLATKO BADEL

Avenida Maipú 3146-50 Olivos F.C.C.A.

U. T. Olivos (741) - 1304

VSAKEMU TRGOVCU, KI ŽELI SPOZNATI TA DVA ODLIČNA IN PRVORAZREDNA PROIZVODA, POSLJEM VZOREC NA ZAHTEVO BREZPLAČNO

STARA

SLJIVOVICA

BADEL

JVOZENA IZ JUGOSLAVIJE V SODIH

PELINKOVEC

BADEL

PRIDELAN V BUENOS AIRESU IZ PRVORAZREDNIH PRVIN, KI SE UVAŽAJO IZ JUGOSLAVIJE.

PAZITE NA VAŠE KORISTI

zupajoč nam Vaše

PRIHRANKE V HRANILNICO
DENARNE POŠILJKE VAŠI DRUŽINI
LADIJSKE PREVOZNE LISTKE (za domov in poklicne)

ker naša banka, Vaš star prijatelj, Vam nudi vedno

VSE NAJBOLJŠE POGOJE

Jugoslovanski Oddelek

Banco Holandés Unido

PODRUŽNICA BUENOS AIRES

Glavno ravnateljstvo: AMSTERDAM (Holandska)

Centrala v Buenos Airesu: Podružnica v Buenos Airesu:
Bm. MITRE 234 CORRIENTES 1900
vogal Río Bamba.

Slovinci doma in po svetu

MOST SE JE PODRL

Pred kratkim se je v Velikih Zabljah na Vipavskem podrl most čez Vipavo kar sam od sebe. Ker trdno upamo, da v kratkem dobimo novega, boljsega, te izgube ne smatramo za nesrečo, druge nesreče pri dogodku pa ni bilo.

NOVE ORGLE

Župna cerkev v Sv. Križu na Vipavskem je dobila nove orgle. V nedeljo popoldne so jih blagoslovili in kolavdirali. Cerkev je bila nabita kot samo ob izrednih prilikah. Naš domačin, podgorški župnik g. Stanjo Stanič je razlagal sestav in razne zanimivosti orgelskega ustroja, naš mojster g. Vinko Vodopivec je to razlago pa tolmačil s spremljanjem na orglah. Po govoru je bil koncert domačega cerkvenega zbora, pri katerem je sodelovalo 40 pevcev. Verniki so lepo in dovršeno podanemu petju sledili v tihi pobožnosti in so bili svojim pevcom iskreno hvaležni. Orgle imajo 10 pojočih registrov z dvema igralnikoma. Orgle je izdelala tvrdka Benz v Gorici v splošno zadovoljnost strokovnjakov in vse fare. Stanejo 30 tisoč lir. Velik del te vsote so zbrali požrtvovalni domačini na pobudo g. župnika Simičiča, kateremu gre v prvi vrsti zahvala, da imamo nove, krasne orgle.

DVE NESREČI

Dne 5. julija je v Klavžah pri Podmeleu nenadoma izbruhnil požar. V nekaj minutah je vpepelil dvoje gospodarskih poslopij. Lastnik g. Ludovik Šorli je oškodovan za približno 30 tisoč lir. Domači in tolminski požarni brambi se je po več urah naporena truda posrečilo omejiti požar, ki je grozil celi vasi.

Neki Dunajčanki se je v bližini naše vasi pripetila nemajhna nezgoda. Z majhnim avtomobilom se je odpravila na Ponikve. Na strmi vijugi se je avto spodrslil in strmoglavil v globino. Gospa in sofer sta pravočasno skočila iz vozila in se rešila gotove smrti.

ŽIČNA ŽELEZNICA NA SVETO GORO

Od hodna postaja v Soški dolini in dohodna na vrhu hriba sta že skoraj dokončani. Tudi 18 m visoki stebri, ki stojijo v sredini med obema postajališčema in bo oporišče za prevozno žico, bo skoro izgrajen. Zaradi teh del bi železnica lahko iztekla v začetku avgusta, kakor je bilo določeno. Če bomo v zamudi, je vzrok v prepozni dobavi štirih motorjev (na vsaki postaji bosta dva: eden na bencin, drugi na nafto) — in drugega tozadavnega materiala. Proga je dolga 2 km. Za prevoz občinstva bosta na razpolago dva vozačkabini ki bosta lahko sprejeli vsaka po 25 potnikov. Vožnja v eno smer bot rajala 4 minute. Železnica bo tekla v glavnem v višini okrog 20 m, vendar bo dosegla tudi višino nad 50 m. Žica, po kateri bosta brzela prevozna vagončka, bo imela v premeru 4,5 mm debeline.

NEPRIČAKOVANA SMRT

Dne 12. t. m. ob 5 popoldne je kmeta Jeroma Žvanuta iz Lozic zadela kap v izrednih okoliščinah. Mož je bil ta dan v sejmu v Sežani, kjer je prodajal znane nanoške sajenice

za zelje. Baval se je s to kupčijo že dolga leta in je bil znan kot prodajalec zlasti po Zgornjem Krasu. Kljub visoki starosti 81 let ni hotel opustiti svojega posla, ker je bil še čvrst in zdrav, in je tudi letos zopet krenil na kupčijo. Ko se je pa omenjenega dne že vrnil domov in je hotel na dvorišču pred svojo hišo stopiti z voza, ga je zadelo. Omahnil je in telebnil na tla, ter kmalu nato izdihnil. Naj počiva v miru!

ROKOMAVHU JE PADEL V ROKE

Ravno tega dne se je vračal s sezanskega trga domov kmet Jožef Fabič iz Orehovce. Bil je dobre volje, ker je napravil s sajenkami lep izkupiček. V Štorjah se je hotel pa okrečiti s kozarec vina in je stopil v gostilno. Ko je pozneje nadaljeval svojo pot, je ves preplašen opazil, da mu je spreten žepar izmaknil 180 lir, da je brez izkupljenega denarja. S kako težkim srcem je ubogi mož prišel domov, si lahko mislite. Zločinski rokomavh se je pa smejal v pest in si lahko postregel z dobrim kosilom.

ITALIJANSKI DUHOVNIK MED NAŠIM LJUDSTVOM

V Ustju na Vipavskem smo dobili novega župnega upravitelja. Imenuje se g. Luigi Novello in prihaja iz videmske nadškofije, kjer je služboval v neki duhovniški šempeterske župnije. Slovenščino obvlada le za silo in ga ljudstvo ne razume. Njegove pridige, ki so mešanica slovenske, beneškega narečja in furlanščine, niso nič kaj spodbudne. Če se v kratkem ne zboljšajo, bo trpela božja beseda v naši vasi občutno škoda.

SVETOVNA RAZSTAVA V RIMU

Glede na velikanski pritok obiskovalcev rimske svetovne razstave v l. 1942, je laški prometni minister dal na razpolago potrebna sredstva za povečanje prometa. Osem in pol milijarde lir je določenih, da se, na primer, povečajo kolodvori — kot v Rimu, Genovi, Turinu, Benetkah, Trstu, Neaplju itd.; dalje da bodo na raznih železniških progah vozili vlakni na električni pogon. V 3 letih bo vlada 780 km železniških prog elektrificirala.

Italijanska kritika o Fr. Bevku

Prevod Bevkove povesti "Kresna noč" (I fuochi di San Giovanni) je doživel v italijanskem časopisu živahen in vobče pohvalen odziv. Poročali so o njem razni dnevnikarji in revije. Za marsikaterega ocenjevalca je Bevkova pripovedna umetnost naravnost odkritje; le počasi se namreč podira v italijanski javnosti tako utrjeno mnenje, da so Slovenci narod kmetov in pastirjev, nezmožen ustvarjanja novih kulturnih vrednot.

Navdušeno oceno o tej povesti je objavil rimski mesečnik "Latina gens" v letošnji majski številki. Napisal jo je Ugo Ubaldi, ki Bevka koj v uvodu primerja starim grškim tragikom. Nato pravi: "Bevkova umetnost je ljudska, narodna in človeška ter izvira iz zemlje. To je

razumljivo, kajti slika narave vpliva na njegovo domišljijo, kakor so naši slikarji, tudi futuristi in novecentisti z materinim mlekom vsrkali nekaj klasičnega, ker so od otroških let videli templje, razvaline, kapitule, kipe, slavoloke in virgilske pokrajine.

Naš avtor z utripajočim realizmom opisuje poezijo in lepoto svoje zemlje, tako da se pred občudujočimi očmi naše domišljije kot v kalejdoskopu vrstijo mračne sence gozdov, zeleneča polja, dišeče cvetje, cvetoči plotovi, čreda, ki se pase, in redki oblaki, ki jih goni viharjni veter.

Vsebina Bevkove knjige ni lepa samo radi neposrednejšega opisovanja pokrajine, marveč privlači tudi zaradi sile, s katero je pisec izklesal duše in značaje. Pisatelj živi življenje svojih oseb; globoko razkroji vsak utrip njih duše; dušo odpre, a je ne uniči. Strasti se javlja v silovite, a človeške, človeške v svoji grobosti, kajti grobe in nasilne so duše pastirjev, v katerih je zakoreninjen čut časti.

Ta človeška drama je izpeljana in analizirana nenavadno mojstrsko. Značajni junakov "Kresne noči" bi se dali primerjati junakom kake Ajshilove drame.

Kakor v dramah elevzinskega tragika so tudi tu značajni junakov začetni v velikih potezah; predstavijo se vsi hkrati in ostanejo nespremenjeni od začetka do konca. Učinek je mogočen, veličasten, slovesen ter braleca zadivi in zajame.

Ocenjevalec nato poda obris dejanja in zaključuje z besedami, da pisatelj "z brezprimernim razumevanjem človeškega srca opiše ljubezen in sovraštvo, kakor ga čuti ljudstvo njegove zemlje, s tem da tragično dejanje preplete z ganljivimi primeri človeške dobrote, z otenki čustev, z vonjem svetle in z jasnostjo barv in neba."

m. n.

KAKO MOČNA JE FAŠISTIČNA MILICA

Razne organizacije "črnih srajc" imajo po najnovejših podatkih 722.000 miličnikov, od teh skoraj 50.000 navačnih miličnih vojakov. Ti so veidel vpoklicani samo za večerno službovanje in na kratke vaje, v času vojne prejmejo vpoklic v tiste dele armade, v katerih so prej službovali. Med posebnimi organizacijami miličnikov je: protiletalska obramba z 90.000 miličniki; železni-

ška milica, ki ima 30.000 članov in univerzitetna milica s 23.000 miličniki. Drugi posebnostni oddelki so še obmejni, pristaniški, gozdarski, poštni in cestni miličniki. K "protavoljni milici za varnost naroda" spada tudi 200 "ducejevih mušketirjev" (Moschettieri del Duce), to je elitna četa, ki izvaja spremnostne in reprezentacijske službe in osebnostno spremljevanje; sestavljena je iz izbranih ljudi, ki imajo večidel častniški čin.

KOŠANSKI ZLOČIN DELNO POJASNJEN

Dne 17. junija so našli v potoku pri Suhorju blizu Košane truplo moškega. Pozneje so ugotovili, da je Pregare Josip iz Doline. Njegovo smrt so sedaj popolnoma razjasnili in gre pri tem samo za nesrečo. Pregare se je usodne noči vračal domov precej pijan in je v temi padel v potok in se tako utopil. Istega dne so odkrili delavci na polju v Košani, ko so kopali, že skoro razpadlo truplo žene. Pozneje so ugotovili, da je truplo 50-letne Ivane Horvatove, vdove po železničarju. O njej niso ničesar vedeli od 23. februarja, ko je odšla iz Košane v Vreme po penzijo. L. 1936 so jo okradli in ji odnesli 10.000 lir. Niso ji pa mogli odne-

sti še 10.000 lir, ki jih je imela prišite pod krilom. Z ozirom na to je bila največja možnost predvideti, da se je moral zgoditi zločin z namenom, da jo okrajejo. Šele sedaj so karabinerji in tajni agenti iz Postojne ugotovili, da je bila Horvatova res ubita ali ne zaradi denarja, temveč iz maščevanja in to vsled sovraštva, ki si ga je nakopala zaradi nekega dejanja. Oblasti o tem molčijo in držijo vso stvar tajno. Horvatova je bila znana po berškem igledu. Ubiti so jo baje nameravali že mnogo prej.

OBSODEA

Trst. — Pred enim letom si je Georgija Braeca izposodila od Ane Smrekarjeve 13.700 lir. Pregovorila jo je pod pretezo, da bo njen mož napravil dober "kšeft" z usnjem, ki ga bo kupil v Jugoslaviji. Smrekarjeva se je na ta način vdala v dobri veri, da bo tudi sama precej deležna pri dobičku. Toda zelo se je začudila, ko ji je Braeca v solzah prišla povedat čez nekoliko mesecev, da je vse zgubljeno in da je njen mož kupil kokain mesto usnja in da so mu ga zaplenili, kar pa ni bilo res. Zadeva je prišla pred sodišče, ki je Braecovo obsodilo na 1 leto in 9 mesecev zapora.

Drobne vesti iz naših krajev

Dekani. — S češnje je padel 8-letni Teodor Valenti in si je zlomil roko. Ker so starši mislili da si je roko samo zvil, ga niso takoj oddali v bolnišnico, ampak šele naslednjega dne, ko so bolečine postale neznesne.

Gorica. — Silno neurje je bilo pretekli teden na Goriškem. Ker je padala toča, so posebno vrtnarji in sadjarji občutno prizadeti. Trpele so posebno breskve.

Gorica. — Dosedanji federalni tajnik dr. Mario Macola je bil premeščen v Bozen (Južno Tirolsko). Na njegovo mesto so postavili dr. Alma Vanellija, ki je imel do sedaj isto funkcijo v Boznu.

Koper. — V Trstu so oblasti aretirale 28-letno Justino Babudrovo iz Kopra zaradi sumljivega obnašanja in ker se ni hotela legitimirati. Zaradi zoperstavljanja in obrekovanja oblasti jo bodo spravili pred sodišče.

Pula. — V bolnišnici je umrl 31-letni Viktor Škof iz Lindarja, ki je bil v prepiru s svojo zaročenko nevarno ranjen v trebuh na pazinski postaji.

Sv. Križ. — Ker se ji je pokvarilo kolo, je 15-letna Angela Sedmakova iz Sv. Križa padla na cesti pri Nabrežini in si zlomila nogo na več mestih. Zdraviti se bo morala 6-8 tednov.

Trst. — Umrl so: Marušič Viktor 58 let, Bačar vd. Mihael Antonija 82, Zajc Anton 63, Vrabeč Mihael 52, Legiša Ivan 65, Desembuš vd. Zelen Josipina 74, Kučič por. Maron Marija 65.

Trst. — Na trgovski visoki šoli so med drugimi doktorirali: Lovišček

**POSLUŽUJTE SE
PODJETIJ, KI
OGLASUJEJO V
NAŠEM LISTU!**

**Tovarna pohištva
"Los Andes"**

Ima na izbero vsakovrstno moderno pohištvo, za spalnice, jedilnice, pisarne itd. po zelo ugodnih cenah. Pripravljajte se sami!

VINKO ROGELJ

Los Andes 249,
Villa Scasso — U. T. 652-133
Buenos Aires

**FOTOGRAFIJA
"LA MODERNA"**

VELIK POPUST PRI
FOTOGRAFIRANJU

Ne pozabite

FOTO "LA MODERNA"

S. SASLAVSKY
Av. SAN MARTIN 2579
Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

KROJAČNICA MOZETIČ

Če si nameravaš kupiti novo obleko, pridi in oglej si vzorce in blago v moji krojačnici, za kar Ti gotovo ne bo žal, kajti imam vsakovrstnega blaga najnovejše mode. Blago trpežno in prvovrstno, delo pa po najnižji ceni. — Poleg tega imam v zalogi tudi srajce, klobuke ter sploh vse moške potrebščine po cenah kot jih ne dobiš nikjer drugje. — Pridi in prepričaj se sam!

O S O R I O 5025 (Paternal) — Buenos Aires

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA

zatecite se k

Dr. A. GODEL

AKUTNE, KRONIČNE BOLEZNI IN NJIH KOMPLIKACIJE, ZDRAVLJENJE PO FRANCOŠKIH IN NEMSKIH NAČINIH KRVNE IN KOŽNE BOLEZNI

ZA SLOVENCE PRVI PREGLED BREZPLAČNO

Ženske bolezni, bolezni maternice, jajčnika, prostate in neredno perilo. — Specialisti za pljučne, srčne, živčne in reumatične bolezni

ŽARKI X — DIATERMIA — ANALIZE

Sprejema se od 9 do 12 in od 15 do 21 ure.

GOVORI SE SLOVENSKO

CALLE CANGALLO 1542

Poslužujte se
PREVOZNEGA PODJETJA
"Expreso Gorizia"

Franc Lojk

VILLARROEL 1476
U. T. 54-5172 — 54-2094

DVAJSETLETNICA DRUŠTVA "ITALIA REDENTA"

"Piccolo" z dne 30. junija t. l. je prinesel sledeče izerpmo poročilo ob dvajsetletnici omenjenega društva: "Dvajset let je že odkar je bila ustanovljena institucija "Opera nazionale di assistenza all'Italia Redenta", ki jo je ustanovila l. 1919. vodkinja Helena d'Aosta, ki je še vedno njena predsednica.

V začetku je ta institucija prvele v Julijski Krajini, na Trentinskem in v Južni Tirolski nalogo za zaščito mater in otrok, potem pa se je dala na ustanavljanje otroških vrtcev, s čacom je še prevzela nalogo, ki ji jo je podelilo ministrstvo za vzgojo, da ustanavlja kmetijske šole v najoddaljenejših vaseh in večerne tečaje zao drasle na deželi.

Sedaj je bil dotiskan spisek stroškov in dohodkov za leto 1937, ki ga je potrdil osrednji odbor na seji dne 21. decembra 1938.

Čitatelji se ne bodo zanimali za detaljne postavke te bilance in imajo rajši glavne ideje in zaokrožene številke, ki se dobro vtisnejo v glavo. Te so kakor sledi: Vsega skupaj je "Italia Redenta" vzdrževala leta 1937 okoli 300 otroških vrtcev, v katere je pohajalo 15.000 otrok, okoli 50 ustanov za zdravniško pomoč z 200.000 obiski na leto, potem v Južnem Tirolskem nekaj šol za šivanje, nekaj okrecevalnic in posolskih ustanov z 2.000 učenci. V petih provincah Julijske Krajine je bilo izdanih v ta namen okoli 3 milijone lir na leto, na Južnem Tirolskem pa milijon in pol, na Trentinskem izpod enega milijona, a v Zadru 200.000 lir. Vse skupaj znaša torej skoro 6 milijonov lir.

V petih provincah Julijske Krajine in sicer tržaške, videmske, gorške, puljske in reške province je bilo 183 otroških vrtcev s 5.000 otroki, na Trentinskem 16 z 1.000 otrok, v zadrski provinci 5 s 400 otroki.

Od treh milijonov lir, ki jih je l. 1937 izdala "Italia Redenta" v petih provincah Julijske Krajine, katere pokrajinski urad je pohvalno vodjen od strani prof. Cornelije Taverna, dva milijona sta namenjena otroškim vrtcem, pol milijona za hrano v teh otroških vrtcih, 150.000 lir je šlo za dispanzerje, za ambulance in posvetovalnice za dojenčke, ostalo pa za darove za "befano" in knjižnice, za ribje olje in druga okrepčilna sredstva za otroke, za sončne kopeli, za nove naprave, sistematizacije itd.

Sredstva za vse to obsežno delovanje so bila dana "Italiji Redenti" delno z ministrskimi podporami in delno s prispevki, ki jih pošiljajo odbori, ki nabirajo denarne prispevke s prireditvami, dajatvami, darovi in dohodki prirejanja zabav.

Sistem vreden posebne omembe, je prispevanje, ki je zvezano s pravico patronata, s katerim odbor, ki plača 6.000 lir na leto določenemu otroškemu vrtcu, ima pravico prevzeti otroški vrtec v svoje varstvo in

mu nadeti svoje ime ali ime kake osebe, ki se jo hoče spominjati. O tem ni nobene točke v pravilniku, ki naj bi to predpisovala, kajti "Italia Redenta" ni upravljana po statutarnih normah, ampak je to postala navada, kar je razvidno iz letnih poročil.

Tako na pr. odbor v Padovi izvršuje patronat nad devinskim otroškim vrtcem, ki se zaradi tega imenuje "Asilo Città di Padova" in plačuje letno za njegovo vzdrževanje 6.000 lir, ki jih redno pošilja.

Prav tako je vzoren tudi odbor iz Mantove, ki pošilja 6.000 lir za vzdrževanje otroškega vrtca v neki vasi v Južnem Tirolskem. Odbor iz Torina pošilja 6.000 lir prav tako za otroški vrtec na Južnem Tirolskem in 6.000 lir za dispezarij v Boznu. Tako bi mogli še naprej naštevati.

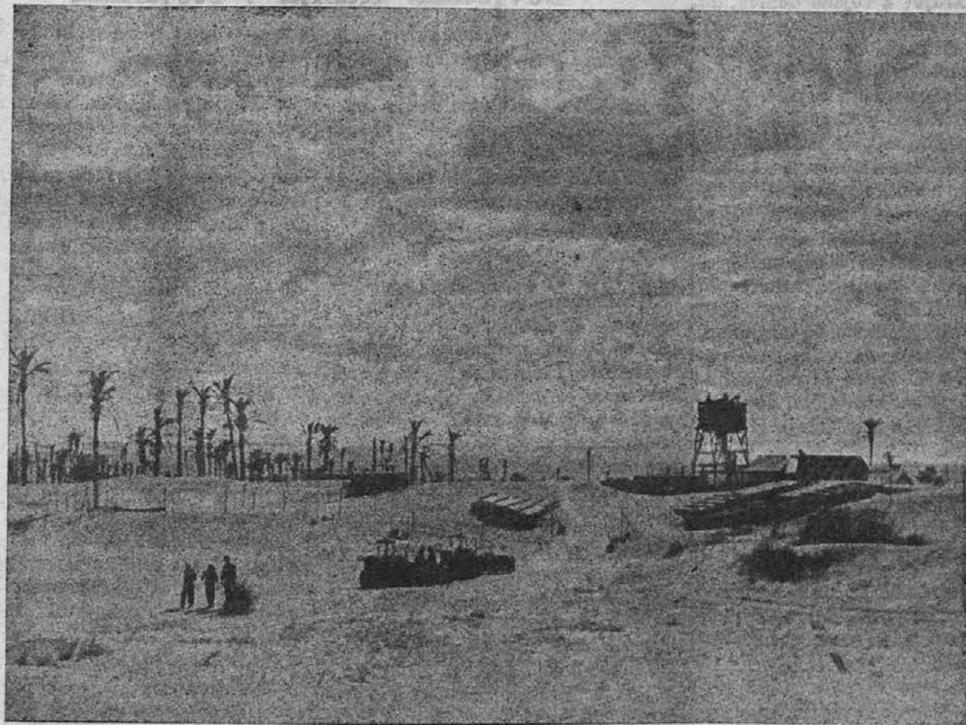
V Milanu je družina pok. Ettore Ruseonija, da bi počastila njegovo ime, podelila kapital, ki znaša danes 138.700 lir in daje 600 lir letne rente za vzdrževanje nekega otroškega vrtca na Južnem Tirolskem, ki nosi zaradi tega njegovo ime. Društvo ali odbor, ki prevzame varstvo nad vrtcem, po navadi pošilja vrtcu tudi darove za "befano". Med vsemi odbori se je najbolj izkazal odbor iz Milana zaradi svojih mnogovrstnih iniciativ in darežljivosti. Sledijo mu Firenze, Napoli in Bologna. Peto mesto na tej lestvici pa zavzema Trst. Tržaški odbor je v l. 1937 nabral okoli 14.000 lir med svojimi člani in z darovi, tu je všteti tudi 5.000 lir, ki jih je dala mestna hranilnica (Cassa di Risparmio); s tem denarjem je oskrboval direktno vrtce v Lonjerju s 6000 lirami, za "befano" pa je izdal 5000 lir kot v preteklih letih.

Predsednika odbora grofica Ana Segre Sartorio se osebno zanima vsako leto za "befano" otroškega vrtca v Štorjah, ki ga ima najrajši.

Upravljanje kmečkih šol in večernih tečajev, ki je dobilo društvo od vzgojnega ministrstva, ima posebno ravnateljstvo s sedežem v Trentu, ki ga vodi šolski inspektor Luigi Molina, neodvisno od uradov, ki upravljajo vrtce in prehrano. Nadzorstveni urad kmečkih šol in večernih tečajev za Julijsko Krajino je v Gorici, njemu stojijo na čelu didaktični ravnatelji. Italia Redenta je v letu 1937 upravljala vsega skupaj 426 kmečkih šol v najmanjših vaseh, kjer ni bilo v preteklosti šole in učitelja in kjer samo en učitelj podučava otroke obeh spolov od prvega do petega razreda. V teh šolah je bilo 12.000 učencev, od katerih je 9.500 izdelalo razred. V teh šolah prejemale otroke zastonj tudi knjige, zvezke, peresa, svinčnike in obtežujejo državni proračun za 3.200.000 lir, ki niso vpisane v stroške "Italia Redente".

Večernih tečajev za odrasle, ki jih je vodila "Italija Redenta" na račun države, je bilo 816 z 18.000 vpisanih in 13.000 osposobljenih, za kar je bilo potrošenih 825.000 lir, torej nekaj več kakor tisoč lir za vsak tečaj.

Tako znašajo stroški te uprave po naročilu države preko 4.000.000 lir. Letos je "Italia Redenta" prepustila državni instituciji za materinstvo in deo vse higiensko-sanitarne institucije, vstevši posvetovalnice za dojenčke in otroke v Šklednju, Tržiču, Gorici, Idriji in Klani ter je tako koncentrirala vse svoje delovanje na vzgojo, ki bo še znatno povečano in to na podlagi novega zakona, ki predpisuje obvezno pohajanje otroških vrtcev vsem otrokom od 4. do 6. leta."

Nova židovska kolonija med Mišma rom Zevulunom in Arcom v Palestini

HRVATSKO VPRAŠANJE

Prerokovanje o tem, kdaj bo sporazum sklenjen in podpisan, se nadaljuje tako v hrvatskih kakor v srbskih listih in se izražajo najbolj nasprotujoča si mnenja. Mi se v preročevanju nečemo spuščati in ponavljamo, kar smo že rekli, da vsa znamenja kažejo na to, da se moramo nadejati rešitvi najvažnejšega državnega vprašanja v kratkem.

Tudi glavno glasilo JRZ "Samouprava" se peča z vprašanjem sporazuma in pravi: "Ker je naš narod razdeljen na "plemena" in ker imajo ta "plemena" svoje osobitosti, je treba našo državo organizirati tako, da bodo vsa "plemena" v njej zadovoljna. Ker se to ni storilo in so bili vsi z državno upravo nezadovoljni, sta dve desetletji našega skupnega življenja minuli v večnih sporih. Narodne energije so se v svobodni in zedinjeni državi trošile v medsebojnem trenju, namesto da bi se soglasno sodelovalo za ustvarjanje nacionalnih vrednot. Jugoslavija je napravljala vtis dežele, v kateri so najboljše zmožnosti ohromljene po usodnem nesporazumu. Vlada g. Dragiša Cvetkovića je zato pristopila k rešitvi tega vprašanja v želji, da se vsemu narodu brez ozira na vero "pleme" ali stan zajamčijo boljši pogoji življenja in dela pod boljšo državno upravo.

SESTANEK ZASTOPNIKOV TRGOVSKIH MORNARIC

Zastopniki trgovskih monarie držav Balkanskega sporazuma so se zbrali k posvetu v Pireju na Grškem. Razpravljali so o tem, kako bi izločili prehudo konkurencio med seboj. Sestavili so več predlogov, ki bi o njih končno sklepal stalni mesec. Dalje so sklenili, da bodo vpe-

ljali stalne linije s pristanišči balkanskih držav in da bodo sporazumno reševali vprašanje trg. prometa s tretjimi državami.

VLADA POTRDILO POGODBO Z DOMAČIMI PODJETJI

Naša vlada je te dni potrdila pogodbo, ki je bila sklenjena med delniško družbo "Rudokop" v Beo-

gradu z domačimi podjetji "Panonijo" d. d. v Beogradu, "Ugljanik" d. d. v Zagrebu in "Bitumen" d. d. v Zagrebu. Imenovana rudarska podjetja imajo pravico iskanja rud na ozemlju, ki meri skupno 3954 km². V bližini Bujavice je podjetje "Rudokop" že postavilo stolpe, s katerimi bo začelo vrtati na petrolejskih poljih.

Zgodovinske Trojane

Kdor je že hodil po državni cesti iz Ljubljane proti Celju, se gotovo spominja daleč poznane Črne grabna, katerega sta lepo opisala že Jurčič in za njim Kersnik v povesti in gledališki igri "Rokovnjači".

Nekako v sredini tega grabna, ki so ga v času zloglasnih rokovnjačev upravičeno imenovali tudi Krvavi graben, se cesta iz Ljubljane proti Celju najvišje vzhane. To je znani Včaški prelaz (609 m); še malo dalje, pa ste že v prijaznih Trojanah, ki so položene med širne smrekove in hojve gozdove ter s svojo gorsko lego zlasti spomladi in poleti močno privlačijo izletnike. Že po naravi je kraj kakor ustvarjen za letovanje in odpočitek, ker je zrak čist, posebno spomladi ves nasičen z vonjem cvetočih travnikov in sadnega drevja.

Kakor Trojane same, tako je tudi okolica polna naravnih lepot, ki morejo razveseliti vsakega tujnega ljubitelja. Kako prijetno je iti na krajše izlete v bližnje gosto zarastle, lahko dostopne gore in se ragedlovati po širni okolici. Taka razgledna gora je Reber (875 m). Raz nje se na severno stran globoko spodaj vidijo vasi: Zavrh, Včak, Trojane, Št. Gotard, na južno pa Kolovrat z razvalinami starega gradu ter velik del slovenske zemlje od Kuma, Ljubljane in Kamniških planin.

Take so torej današnje Trojane, toda niso znamenite samo kot lep in prijazen kraj, ampak tudi po svoji slavni preteklosti, s kakršno se more ponašati le malokateri kraj v Sloveniji.

Trojane v rimski dobi.

Sedanje Trojane stoje na razvalinah nekdanje rimske naselbine Atrans ali Adrans; verjetno pa utegnejo imeti svoj početek že v predrimski dobi.

Ko so Rimljani širili svojo državo v alpske dežele in proti Donavi

ter ustanovili provinco Norik (18. leta po Kr.), so zgradili po sedanjem Črnem grabnu najboljšo cesto tedanjega rimskega cesarstva, ki je šla preko Akvileje—Longatika (Logatca)—Navporta (Vrhniko)—Emone (Ljubljane) proti Grobljam, od tam na Publikanos (Lukovico)—Krašnje preko Učaka v Atrans, odtod proti Celeji in naprej do meje na Donavi. V času cesarja Hadrijana (117—138) je stal Atrans na meji med Italikom in Norikom kot vojaška postaja. Tu so tudi pobirali Julijci — oproščeni Julija Cezarja — ob cesti prevozno carino. Na kamenitih spomenikih, ki so se našli med ostanki nekdanje naselbine v Zideh, so se ohranila tudi imena nekaterih rimskih uradnikov te stroke, med njimi računovodje Kaja Antonija Julijana, cesarjevega prokuratorja Kaja Antonija Rufa, protipisca Belika in Evtiha ter več drugih.

Kakor večina mest, je bil tudi Atrans v tisti dobi močno utrjen, saj je stal kot straža ob meji prav od tretjega do šestega stoletja. To potrjujejo tudi bližnja krajevna imena: Zide in Podzidom. Obrambni zid je šel ob Škrjanki mimo Zidov, kar je določil že Valentin Vodnik. Tako močno utrjena postaja se je mogla uspešno braniti in napadati. V času cesarja Julijana II. je v njej laborila druga italska legija.

Starodavni Atrans je gledal neštete vojaške trume, ki so potovale skozenj. Leta 103 in 105 je podil cesar Trajan svoje čete nad Dačane, ki so prebivali v današnji Romuniji in Banatu. O tem pohodu je pel Jakob Zupan v "Kranski Čbelci" takole:

Zesar Trajan verh gore Trojanske, Dol' Dake istranske, Trajan pokori, Prek gore Trojanske, V Rim vites hiti.

Ana Chrpova

Slov. babica

dipl. v Pragi in Bs. Airesu, z večletno prakso v praški porodnišnici ter v tuk. bolnici "Rawson", se priporoča vsem Slovenkam. Sprejema penzionistke iz mesta in z dežele v popolno oskrbo. Cene izredno nizke. Postrežba prvovrstna.

ENTRE RIOS 621

U. T. 38, Mayo 8182

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI

RAZPOLAGA Z 10 SPECIALIZIRANIMI ZDRAVNIKI ZA VSE BOLEZNI

Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost, razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznane specialista za navedene bolezni. Imamo zdravnike specialiste za bolezni na pljučah, obisk, jetrah, želodcu, živčevju itd.

Rayos X, Analisis

Zdravniški pregled za vsakovrstne bolezni \$ 3.— Ordnamo: od 9—12 i 15—21. V nedeljah in praznikih od 9—12. GOVORI SE SLOVENSKI SUIPACHA 28

slovenska tovarna mozaika

Velika izbira granitnega, apnenčevega in večbarvnega mozaika. Specialno izdelovanje granitnih stopnic ter vseh v to stroko spadajočih del

Albert Gregorič

J. Pedro Varela 5233 U. T. 50-5383 Villa Devoto Buenos Aires zasebno J. P. Varela 5130

Ugodna prilika

za čitatelje Slovenskega Lista

JAME.

Kombinirano pohištvo za jedilnico in spalnico obstoječe iz 15 komadov za samo \$ 225.

Avda. SAN MARTIN 2700

U. T. 59 - 0504

(Nasproti pošte)

KROJAČNICA

"PRI ZVEZDI"

Vam nudi najboljše angleško blago (SUPERLAN)

Izdelujem obleke po najnovejši modi — V zalogi je tudi velika izbira vsakovrstnega blaga.

Cene nizke.

Za obilen obisk se priporoča rojakom

STANISLAV MAURIČ

TRELLES 2642

U. T. 59 - 1232

Leta 238 je šel cesar Maksim iz severnih krajev z vojsko domov, da se maščuje nad svojimi sovražniki. Dospel do meje, do Atransa, razpošlje oglednike, da poročajo, ali ni kje v bližini sovražna vojska. Maksim je prenočil v Emoni, ki je bila deloma požgana in prazna.

Iz zasede blizu Atransa je leta 351 Magnenej občutno potolkel Konstantijevo prednje vojne oddelke; kmalu nato pa je moral sam bežati, ko je bil pri Mursi (Osijeku) premagan, preko Savinjske doline in Atransa v Italijo.

Da je bil Atrans zelo obljuden, spoznamo iz tega, da je imel več poganskih svetišč. Poleg Atransa so bili templji posvečeni tudi Jupitru, Bahu, Diani, Hekati, Noreji, Honorju in Mitru.

Hoteč znova oživiti propadajoče poganstvo, je ukazal cesar Julijan Odpadnik, da naj se obnove nekdanja svetišča. Ta njegov ukaz je v Atransu izvršil na svoje stroške beneficijarij konzula II. italške legije Julij Kvint, ki je dal popraviti neki Mitrov tempelj, ki se je porušil zaradi starosti.

Glede na lego Atransa so bili starejši zgodovinarji navzkriž. Iskali so ga v Dragomlju ob Savi in v St. Ožbaltu. Kakor omenjeno, je Atrans stal na selišču sedanjih Trojan (Gregov, Cenceljev, Stojčev vrt) in segal v Podzid in Zide.

Nekaj spomenikov se je zaneslo odtod za stavbno gradivo v St. Ožbalt. Na trojanskih in zidovskih nji-vah so našli 1 meter pod zemljo na zidne iz 14 cm debele opeke.

Že leta 1507 je opozoril Avguštin Tyff na Trojan kot na nahajališče starih kamnov z napismi in podobami.

Najvažnejši dokazi, da je Atrans res stal na kraju Trojan, so spominski kamni, najdeni v Trojanah, Zideh, St. Ožbaltu, St. Gotardu in Hrastniku. Dvajset jih je. Večinoma so obljudeni, nekaj je nagrobnikov.

Vodnik je leta 1809 našel v Hrastniku pod Spanovim skednjem znamenit obljudni kamen, za katerega je takratni gospodar in župan dal nekaj čez dva goldinarja. Neki drugi spomenik (od leta 1874 v muzeju) je prej služil Gregovemu kozolecu za oporo. Odlomek večje plošče z napisom je vzidan v steno stare Devsove hiše v Zideh; drug podoben spomenik iz te hiše pa je vzel muzej. Skoraj vsi kamnitni spomeniki, ki so jih našli v Trojanah in okolici, so izdelani iz domačega skrilnatega peščenca (koralnega apnenca).

Razen kamnov so našli še druge predmete. Atrans se je ponašal z velikim bronastim spomenikom kakega rimskega cesarja ali vojvode na konju; vendar pa so ga našli premalo, da bi bilo mogoče točno določiti obliko in velikost. Kakor je mogoče po okolnostih soditi, je stal spomenik najbrž na Učaku.

V potoku Orehovici je leta 1857 našel neki Jožef Blažič iz Zavrha (Urmohar) 1 m visok doprsni kip, ki ga je pa pustil kar v vodi in ga do zdaj še niso odkrili.

Na Gregovem, Stojčevem in Cenceljevem svetu v Trojanah je odkril starinoslovec Pečnik več sob s krasno poslikanimi stenami, žal, slik ni bilo mogoče ohraniti.

ALI SI ŽE PRIDOBIL NOVEGA NAROČNIKA?

Uprava "Slovenskega lista"

Tu vam pošiljam imena novih naročnikov, (zapiši število) katerim izvolite poslati par številc na ogled.

Naslov:

- 1) (Ime in priimek) (ulica in št.) (Mesto, kraj in železnica)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

(Izreži in pošli na naslov: Slovenski list, Gral. Cesar Diaz 1657 Buenos Aires.)

Sovjetska Rusija v številkah

Sovjetska vlada je nedavno objavila rezultate ljudskega štetja, ki je bilo letos v januarju po vsem ozemlju SSSR. Po tem štetju ima ta država 117.467.186 prebivalcev. Pri zadnjem štetju leta 1926 jih je imela 147.627.815. Primerjava pokaže, da je prebivalstvo v teh dvanajstih letih naraslo za 23,4 milijona.

Primerjave s štetjem leta 1926 (v decembru) pokažejo še nadaljne velike izpremembe tako v razmerju mestnega prebivalstva proti upodeželskemu kot v razmerju socialne razčlenitve prebivalstva. Prebivalstvo mest je naraslo od 26,3 milij. na 55,9 milijonov ljudi; podeželsko prebivalstvo pa se je od 120,7 milijonov pomaknilo navzdol na 114 in pol milijona.

Prebivalstvo na vsem ozemlju Sovjetske Rusije je sicer naraslo za 15,9%, po posameznih republikah (vseh je 11) pa je ta prirastek kaj različen. Prebivalstvo Ukrajine je naraslo samo za 6,6%, prebivalstvo Kasakstana celo samo za 2,1%. Najbolj se je ljudstvo namnožilo v Armeniji in Kirgiziji, približno za 45%. Značilno je, da je padeč podeželskega prebivalstva najmočnejši v Ukrajini. Na vsem ozemlju SSSR se je podeželsko prebivalstvo zmanjšalo za 6 milijonov, od tega pa odpade na Ukrajino 4 milijone ljudi, kar je približno 70% vse "umirajoče grude" v Rusiji. Še bolj značilna je ta ugotovitev, če vemo, da ima Ukrajina — po tem štetju — 31 milijonov ljudi, kar je 17% vsega prebivalstva v SSSR.

Že ta premaknitev ljudskih množic kaže, da se je veliko izpremenilo tudi v socialni razčlenitvi. Delavec in uradništva je v vsej Rusiji v primeri z vsem prebivalstvom 34,7%. Pri štetju leta 1926 jih je bilo samo še 17,3%. Potem takem je nujno, da se je delež kmetov na celotnem prebivalstvu zelo zmanjšal. Kolektiviziranih kmetov je v vsem prebivalstvu 55,3%, leta 1926 jih je bilo samo 2,9%. Nekolektiviziranih in še kolikor toliko samostojnih kmetov je samo še 5,6%, leta 1926 jih je bilo pa še 77,4%. Posebej je treba omeniti, da so tako imenovani "kulaki", ki jih je bilo pri štetju leta 1926 še 4,5% v vsem prebivalstvu, ob tem

štetju že popolnoma izginili.

Ob opazovanju teh številc se nekaj pade v oči: prebivalstvo Sovjetske Rusije pritiska na vzhod in sever, kamor se po načrtu vlade seli tudi velika industrija! Tem tendencam odgovarja pojav, da so mesta na severu in vzhodu silno narasla. Tako sta zrastle na severu mesto Murmansk od 8000 prebivalcev na 177.000 in Arhangelsk od 76.000 na 281.000! V Uralu sta zlasti narasli mesti Sverdlovsk (nekdanji Jekaterinburg) od 140.000 na 425.000 in Čeljabinsk od 59.000 na 273.000. Glavno mesto Baškirijske republike po novem štetju 245.000 prebivalcev (po prejšnjem štetju 98.000). Staliograd ima sedaj 441.000 prebivalcev (leta 1926 jih je imela 151.000), Baku pa 809.000 (prej 453.000).

Tudi mesta na Daljnem Vzhodu so po tem štetju zelo narasla. Habarovsk ima sedaj 109.000 prebivalcev (prej 52.000), Vladivostok 206.000 (prej 107.000), Ulan-Ude, vhod v Zunanjo Mongolijo, jih ima 129.000 (prej 28.000).

Štetje navaja tudi novo ustanovljena mesta, ki imajo prebivalcev: Magnitogorsk 146.000, Karaganda 166.000, Stalinsk 169.000, Komsomolsk ob Amuru 70.000. Tudi prebivalstvo obeh glavnih mest, Moskve in Leningrada, je zelo naraslo: Moskva ima nekaj nad 4 milijone in dvesto tisoč prebivalcev, Leningrad pa nad 3 milijone dvesto tisoč (Moskva torej 1 milijon več kot Leningrad).

Zadnje štetje pred vojno je bilo v Rusiji leta 1879. Takrat je Rusija imela 104 milijone prebivalcev. Po vojni je bilo prvo štetje leta 1920, ki je našlo 144 milijonov prebivalcev. Naslednje štetje je bilo leta 1926, ki je našlo (kot smo zgoraj povedali) 147 milijonov prebivalcev. Primerjanje teh številc nam pokaže, da se prebivalstvo Rusije na leto poveča za nekaj manj kot 2 milijona. Japonska pri 70 milijonih prebivalcev naraste na leto za 900.000, Indija pri 370 milijonih za 3 in pol milijona, Poljska pri 35 milijonih za 375.000, Nemčija pri 68 milijonih (brez na novo priključenih pokrajin) za pol milijona, Jugoslavija pri 15 milijonih za 200.000.

Ti moj fant...

Manica

Tako so pravili, da mu je umrla mati, ko je nečloveško ležal še v zibel. Očeta ni imel ali vsaj poznal ga ni, ta naj Jure. Domovno pravico je imel v naši vasi, toda škodoval ni vaščanom nič, kajti redno je hodil zdaj sem, zdaj tja na dno ter si tako borno, a vendar pošteno služil svoj kruh.

Na zunaj Jure ni bil prikupen. Poleg zelo pokvečene desne noge ga je kazil tudi od koz razorani obraz in skoraj popolnoma zaprti levo oko.

Jure je bil zaprt vase. Silil se ni nikomur. Sicer pa, komu naj bi bil tudi razodeval svoje veselje in svoje gorje, ko ni imel nikogar.

Pač! Babnikova Magda, lepa in najpremožnejša deklica v vasi, znana po svoji radodarnosti do revežev, edino ona, vsaj tako se je zdelo Juretu, je imela sočutje z njim. Snil se ji je ubože. Kadar je bil pri njej na delu, je vselej dobil največji brtavs kruha in marsikak dinar mlače, če posebej stisnila v roko. In kadar je bila posebno dobre volje, je stopila tik njega, ga prijala pod pazduho in šegavo vzkljnila:

"Ti, moj fant!"

Juretu je bilo ob takih trenotkih čudovito mehko pri srcu. Kdo bi mu zameril! On, pohabljenec, negovan nikdar od nikogar, je vendar deležen vsaj trohice sočutja in tople prijazne besede.

Kaj čuda, da se je v Juretu nekaj sladko zgenilo in blažljivo odjeknilo v duši...

Kadar je šla z družino na delo tudi Magda, se je Jure že na kakšen način primotovilil v njeno bližino in budno pazil, da ji je postregel, če je bilo treba. Pri tem je včasih na skrivaj poškilil v obraz lepega dekleta. Toda če se je namerilo, da je Magda to opazila, tedaj je bilo Juretu, kakor da je napravil nekaj nepoštenega, in sramežljivo se je obrnil v stran.

Tisto leto se je Babnikova Magda omožila na dom. Vzela je krepkega in pridnega fanta iz sosednje vasi, ki ji je prinesel precej težkih tisočakov, kar se pač spodobi za takšno posestvo, kakršno je bila Babnikovina.

Na predvečer Magdine poroke je Jure brez slovesa izginil. Pogrešal ga tiste dneve itak ni nihče. Pozneje, ko se je pri hiši spet pričelo redno delo, so domači sicer nekoliko ugibali, kaj vendar je "pičilo" Jureta, da jo je takoj na skrivaj odkuril. Seveda si zaradi tega niso preveč be-

lili glav. Čemu neki! Delavec je povsod dosti.

Jure se je vrnil šele čez leto dni. Vrnil se je prav tedaj, ko je Babnikova Magda udarila nekaj groznega Gospodinja Magda je umrla na porodu.

Ves sluššan, postaran in globokopogonjen je krevsal Jure za veličastnim pogrebom. Na pokopališču je ostal ozadju in se stisnil tesno k ograjevemu zidu.

Ko so na krsto pokojnice zabornile prve grude, se je Jure skrtil za košato cipreso in potegnil z rokavom preko oči...

Po pogrebu pa je Jure ostal v domači vasi in pričel spet zahajati k Babniku na delo. Družina ga je bila vajena že od prej, gospodar pa je celo rad imel molčečega delavca.

Čas hiti in prekučuje razne dogodke po mili volji. Čas prizadeva rane, a jih tudi zaceli.

Tudi mlademu gospodarju Babniku je čas imenitno zacelil srčno rano kajti prav ob obletnici smrti svoje žene se je ženil z zelo lepo in mlado deklico.

Nad tem se ni nihče spotikal. Saj je vendar samo po sebi umevno, da "qo" širneju posestvu pa pridne gospodinjne.

Na svatbeni dan je bilo pri Babniku vse na poskok. Ženin je bil izredno radodaren.

"Dajte družini in delavcem vina, kolikor hočejo," je ukazal in pogledal še sam, da je bilo povsod vsega dosti.

Tudi Juretu so ponudili piti. Izpil je nekaj kozarec v dušku, nato pa se je izmuntil v svišli in se zaril v seno.

Na zemljo je začela legati noč. Tedaj se je Jure kakor tat priplazil na dvorišče. Ko se je uveril, da ga nihče ne opazuje, je potrgal od okrašenega voza vse rože, jih stisnil pod pazduho in odšel proti pokopališču.

Dolgo je stal ob Magdinem grobu in strmel v tla. Slednjič je vrgel rože na gomilo in zahlipal med solzami:

"Magda, le počivaj! Prav je, da ne veš, kako je nocoj vse veselo na tvojem domu, prav je, da ne veš, kdo edini toči solze na tvoj pozabljeni grob! Ko bi se ti zdaj dvignila... Gotovo bi si mislila... eh, norec sem, kaj naj neki misliš o meni, pokveki! A vendar sem prepričan, da bi ti danes z vse drugimi čustvi vzdihnila:

"Ti, moj fant...!"

In Juretu so se vnovič ulile solze in padale na grob nje, ki jo je ljubil po svoje in katera edina na svetu je bila z njim toliko dobra, da mu je privoščila včasih prijazno besedo.

RESTAVRACIJA

"PRI ŽIVCU"

kjer boste postreženi z dobrim vinom, pristnim pivom in vedno svežo domačo hrano. Prostori pripravljeni tudi za svatbe.

Rojakom se priporoča lastnik
EMIL ŽIVEC
Osorio 5085 — La Paternal

OBISČITE KROJAČNICO Leopolda Ušaj

kjer dobite najboljši "Peramus", obleke in obleke za ženske (Traje sastre)

GARMEN-

DIA 4947

Bs. Aires, Paternal

ZOBOZDRAVNIKA

DRA. SAMOILOVIC

de Falicov in

DR. FELIKS FALICOV

Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.

DONATO ALVAREZ 2181

U. T. 59 - 1723

"SLOVENSKI LIST"

Gral. César Diaz 1657 — U. T. 59 (Paternal) 3667 — Buenos Aires

Uradne ure od 9. do 19. ure vsak dan.

ODPOŠILJAMO VAM DENAR potom tistih bank, ki imajo najugodnejši tečaj.

VAM KUPIMO papirnat denar, lire in dinarje, kjer ga prodajajo najceneje.

PRIPOROČAMO NAKUP LADIJSKIH potnih kart na zanesljivih agencijah.

POSREDUJEMO ZA SLUŽBE za moške in za ženske.

ČE KDO VE ZA KAKO SLUŽBO, naj nam takoj javi.

V KATELIKOLI ZADEVI obrnite se do nas, ki vam bomo šli na roko z nasvetom in drugace, kolikor bo v naših močeh.

AKO IZVEŠ ZA KAKO NOVIČO, ki se tiše naših ljudi, sporoči jo takoj na naše uredništvo. Sodeluj z listom.

NAROČNINO PORAVNAJ vedno točno. V nekaterih krajih vas je več Slovencev skupaj; gotovo je med vami tudi kateri, ki razume pomen tiskane besede v materinem jeziku za naše izseljence. Naj poagitrira nekoliko med tovariši in rojaki za "SLOVENSKI LIST" ter naj tudi pobere naročnino in pošlje na našo upravo.

POSLUŽUJTE SE samo onih podjetij, ki oglašujejo v našem listu! S tem koristite sebi in nam obenem.

Svetogorski festival

Med tem, ko so doma naši rojaki romali na Sveto goro, ki se je vršilo v dneh 19. in 20. avgusta, ko so peljali slovenski škofje na Sveto goro romarje iz Kranjske in Štajerske, smo tudi mi slavili ta lep spomin.

Krasen sončen dan, eden tistih zimskih dni, ko se jasno nebo čudovito veselo smehlja, v senci pa zima reže v lice, tak dan nam je pripravila svetogorska Kraljica za svoj praznik. Za nekatere je bilo kar hladno in so izostali od te lepe slovesnosti, za kar jim bo gotovo žal.

Par minut po napovedanem času je stopila na oder mala Ida. Vajeni smo je že in veseli smo je vselej, ko se pokaže in tako moško katero pove. To pot jo je ubrala kar po špansko. Povedala je, da naj zbrana gosпода za dobro vzame, ker igralki bodo pokazali tudi vso svojo dobro voljo.

Sledila je nato deklamacija treh deklic iz Doek Suda, "trobajnica", ki so svojo nalogo prav častno rešile.

Otroška igrice "V kraljestvu rož" je bila zelo lepo naštudirana in prelepo podana. Male deklice so pokazale, da so prav spretni za na oder. Naravnost občudovanja vredno je bilo, od kod so ta drobna grla vzela toliko glasu. Celotisti, ki niso niti besede razumeli od vsega, kar so otroci govorili, ker je bila igrice slovenska, so bili vsi navdušeni nad nastopom.

V nadaljnjih točkah smo se morali od programa malo oddaljiti, zato so bili najprej pevski nastopi.

Darinka Čehovinova je zelo občuteno deklamirala Soči, ki jo je nato moški zbor zapel in je odpel nato še pesem "Vojaki na potu". Njihovo petje je očaralo. Tak moški zbor se redko sliši v Buenos Airesu.

Sledilo je nato "Rajanje rož", simboličen ples dneva med rožami, katere zjutraj sonce predrami in se nato vesele v njegovih žarkih, dokler slednjič zopet ne zaspe v mraku.

Gospa Marija je pokazala zares izbornen okus. Rajanje je bilo tako dovršeno izvajano, tako doživljeno podano, da množica ni mogla prenehati s ploskanjem in so na vso silo hoteli, da se ples ponovi. Žal nam čas tega ni dopuščal, ker je preurejanje pozorišča zahtevalo preveč časa. Pogled na tisto rajanje je bil nekaj res čudovitega. Devet deklic oblečenih v barve rož, vsaka kot polen evet vrtnice, je bilo res kot po-

prav posebno pa gospej Mariji, ki je vse tako lepo navežala. Tudi obleke za nastopajoče so bile nekaj krasnega, ki so tudi zahtevale zelo mnogo dobre volje in stanovitnega dela.

Med odmori igre je bilo izvršeno žrebanje loterije, katera je imela 17 dobitkov.

Vdeležba je bila prav lepa. Bilo je kakih 1000 gledalcev. Ena tretjina je bila Argentinec, drugo pa sami naši ljudje.

Zelo lepo se je postavila tudi godba, orkester Slovenskega doma, ki je odmoro izpolnila z lepo godbo. Tudi citre smo slišali, na katere je igrala Černetova Alicija.

Program se je kar potegnil in je bila sedma ura, ko je bilo konec prireditve.

Eden izmed gledalcev.

Beseda zahvale

Lepa je bila naša nedeljska slovesnost. Bil je lep dan in zato so lahko prihiti gostje iz vseh strani. Več kot tisoč je bilo zbranega občinstva. Prihiti so naši rojaki iz vseh strani. Celotisti so nekateri prihiti.

Da je slovesnost tako lepo uspela se je treba zahvaliti najprej gospej Kjudrovi, ki se je toliko potrudila in deklice tako lepo navežala. Bil je pravi umetniški užitek, ko smo gledali lepe kretnje in rajanja, katera so spremljala oderska dejanja.

Druga zahvala gre častitim sestram, ki so z otroško igrice pokazale nekaj tako lepega.

Prav veliko pohvalo pa zaslužijo tudi vse igralki, ki so v polni meri storile toliko za to, da je prireditve tako lepo uspela. Občinstvo samo jim je dalo bučno priznanje in upajmo, da bomo imeli kdaj priliko, da se ti lepi prizori pred nami ponovno. Morda bi se to lahko zgodilo tedaj, ko bomo romali v Lujan.

Skrito drugim je bilo delo gospe Cotičeve, ki je noč in dan šivala, a vsi smo videli čuda, ki jih je ustvarila, ko smo prisostvovali tej lepi slovesnosti. Ona in gospa Marija sta imeli čez glavo dela, pa sta tako lepo rešili svojo nalogo, da je nemogoče dati jim zadostno priznanje.

Tudi dr. Kjudru je treba dati posebno zahvalo, ker on je izoblikoval besedilo za svetogorsko igro.

Ne smem pozabiti g. Jekšeta, ki je bil skrit za odrom pri harmoniju, prav tako kakor so bile nevidne tu-

di vaje, ko so se igralki vadile za petje na odru.

Tudi pevcem se moram posebno zahvaliti. Posebno moški zbor je doprinesel premnogo, da je narastlo navdušenje občinstva. Pa tudi mešani zbor je žel obilo priznanja.

Prav posebno pa so se morali gibati godeci. In kako dobrovoljno so izpolnili dolge pavze. In nekateri so morali sodelovati tudi pri petju. Slišal sem zelo mnogo pohvale zanje. In tudi jaz se jim moram še posebej zahvaliti za veliko uslugo, ki so jo napravili.

Preveč skromen je pa naš prijatelj dr. Berisso, in ni dovolil, da bi se mu zahvalili javno za njegove službe, ki jih ima za nas Slovence. Lepa zahvala mu je bilo obilno ploskanje, ki je spremljalo film in glasno priznanje, ki ga je bilo slišati. In vse to, kar ni majhen strošek je on storil zastonj. Film je odstopil nam in ga bomo lahko še kdaj videli in tudi domov poslali. Naj mu vsaj tukaj velja beseda zahvale.

Toda s tem še ni končana vrsta tistih, katerim se moram zahvaliti. Predvsem je treba izreči zahvalo gospej Krševanovi, ki se je tudi ta dan pokazala kot "Slovenska mama". Ona je bila, ki je poskrbela za vse. Ona je pošiljala med občinstvo tiste, katere so postregle z različnimi dobrotami.

Gospa Sanniceli je pa tudi poskrbela za lepo presenečenje. Preskrbela nam je štrukeljčke. Prave, resnične štrukeljčke, tako da je bilo kot na slovenskem žeganju. Naj se ji zahvalim za ta lepi dar, ki je prijeto teknil vsem in je vsak potem še spraševal: ali ni nobenega štrukeljčka več?

Če bi hotel navajati vse, katerim se je treba zahvaliti, potem bi ne končal, zakaj vsi dobri ste vsak po svoje sodelovali. Vsem naj bo torej izrečena zahvala!

Vsekako pa naj še izrečem zahvalo vsem slovenskim društvom, ki so vsa dobrohotno sprejela na znanje to prireditve in pustila dan popolnoma prost, da so lahko vsi nemoteno prišli zraven.

Slovenski dom je pa s svojim sodelovanjem še prav posebno pokazal svojo dobro voljo, zato naj se mu še prav izrecno zahvalim kakor tudi posameznim članom, ki so tako velikodušno sodelovali.

Janez Hladnik

CERKVENI VESTNIK

27. avg. maša na Avellanedi za Marijo Gomišček.

3. sept. maša v spodnji cerkvi Santissimo Sacramento v proslavo rojstnega dne jugosl. kralja Petra II. Molitve vselej na Paternalu ob 4 uri.

Za pokojno Ido Mavec bo maša 1. okt. na Paternalu. Pokopana je bila z zelo lepim pogrebom 21. avgusta na Čakariti.

Kongres Kristus Kralja v Ljubljani je zelo lepo uspel. Vsi tuji gostje so bili očarani nad lepimi svečanostmi, katerim so prisostvovali. Zaključne svečanosti so bile seveda višek vsega. V sprevedu je stopalo kakih 20.000 ljudi med morjem zastav in pestrih skupin narodnih noš in uniform. Nepregledne so bile množice gledalcev.

Tudi "Igra o Kraljestvu božjem" je lepo uspela. Igralcev je bilo 4000, gledalcev pa 40.000. Med tem, ko je bila v soboto zvečer na stadionu igra, je bila Ljubljana skoro prazna.

Tako je Ljubljana doživela dan, ki bo ostal dolgo zapisan v spominu tistih, ki so bili pričujoči.

Pri zaključni slovesnosti se je na ljubljanskem stadionu zbralo 80.000 ljudi.

Na kongresu je bilo zastopanih 16 narodov.

Janez Hladnik

V DAR DOBITE

na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3-6, lepo sliko v barvah. Odprto tudi ob nedeljah.

Atelje MARKO RADALJ

Facundo Quiroga 1320

U. T. 22 - 8327

DOCK SUD

ZGODOVINSKI ROMAN

Caričin ljubljenec

Nadaljevanje 152

Almanzor jo je čakal na robu gozda pod starim hrastom, o katerem so ljudje pripovedovali, da je star že najmanj tri tisoč let, — tam ga bo zopet našla čez nekaj minut.

Krista se je hitro poslovila od starke in odšla hitrih korakov, da bi čimprej prispela do gozda. Čim bližje je prihajala, tem hitrejša je šla.

Že od daleč je videla tisočletni hrast.

Tam mora biti Almanzor.

— Almanzor! Almanzor! — je klicala Krista.

Nihče ni odgovoril. Edino kukavica se je oglasila na nekem drevesu.

— Almanzor, jaz sem, tvoja Krista, odgovori mi!

Tiho, vse je bilo tiho.

Mlada deklica se je prestrašila in odhitela k drevesu.

Tukaj ga ni bilo.

Jela ga je iskati po celem gozdu, najprej ob obronkih, potem pa je prodirala vedno globlje in globlje — toda vse je bilo zaman.

Almanzorja ni bilo nikjer.

Morda pa je vrnil v hišo, — si je mislila Krista, — tam ga bom prav gotovo našla. Morda me je hotel prestrašiti. Toda jaz ga bom kaznovala, — danes mu ne bom dala dolgega poljuba.

Vsa oznojena je prispela Krista domov.

Vse je bilo tiho in mirno, sonce je ravno zahajalo.

Krista odpre vrata. — Stopi v kuhinjo, — pogleda v sobo, tudi soba je bila prazna, — Almanzorja ni bilo nikjer.

Krista je zaihtela in omahnila na postelji, slutila je nekaj strašnega.

Čakala je še dolgo, — Almanzorja

pa ni bilo od nikoder.

Krista je bila skoraj neumna od žalosti in obupa; odšla je iz hiše.

Napotila se je k diamantnemu jezeru.

Sedaj je prav gotovo vedela, da je Almanzorja nesrečni slučaj pripeljal k diamantnemu jezeru, kjer so požrešni valovi pogoltnili svojo žrtev.

Toda Krista je hotela imeti vsaj dokaz, da je Almanzor mrtev.

Krista je prispela do obale, ihtela je in omahnila na tla, potem pa je komaj spregovorila:

— Če me je zapustil, povejte mi, vijolice, kje se nahaja moj Almanzor.

Jezero si je nadelo rumeno barvo, — barvo zavisti in ljubosumnosti.

Videle smo lepega mladeniča, — so ji šepetale vijolice v uho, — videle smo, kako je izginil v valovih.

Potrtega sreča se je Krista vrnila v svojo hišo.

Lepe sanje so bile torej končane, nikdar več ne bo mogla biti srečna in vesela, — izgubila je Almanzorja, ki je zanjo pomenil vse.

Krista je sklenila, da ne bo odšla iz svoje kolibice in da bo tam pričakala konec življenja.

Oh, kako bridko resnico je govoril njen ded, ko ji je tako mnogokrat — ou nq ofarou ou affpuj up 'tefep iočljivo združeni!

Ko je doktor Betalesi spregovoril besedi: — neločljivo združena, pri tem pa žalostno pogledal Potemkina, je Potemkin vstal in stopil k oknu.

— Knez Potemkin, ali nočete poslušati povesti do konca? — vpraša mladi zdravnik in stopi k njemu.

Potemkin prebledi.

— Moj dragi doktor, — mu odgovori Potemkin, — vaša povest me je zelo razburila, prosim vas, pripovedujte mi konec zvečer in jaz vam obljubljam, da bom pozoren poslušalec.

— Za sedaj — lahko noč, dragi doktor. — Kako pa je sicer z mojim umetnim očesom?

— Upam, da vam ga bom čez dva dni že lahko dal.

— Ah, to bi bilo prekrasno, hvajla vam za vaš trud. Dajte mi roko, doktor Betalesi — lahko noč.

Potemkin stisne svojemu prijatelju roko, potem pa se napoti proti svojim spalnici.

Žalostno se je smehljaj in vprašal: — Ali bo Krista našla svojega Almanzorja?

— Pa bi bil res slab pripovedovalec, če bi vam to že sedaj odkril, — odvrne doktor Betalesi. — Za sedaj sta ločena. Če se bosta našla, če ju bo življenje zopet združilo, — to nama bo povedal konec.

Doktor Betalesi pogleda skozi okno in zašepete Potemkinu:

— Za grmovjem sem videl neko rumeno obleko, — pogledjte knez, — ali vidite kaj, — če se ne motim, nama je nekdo prisluškoval.

Potemkin pogleda skozi okno.

— Bila je carica, — reče Potemkin. — Poznam njeno obleko.

— Mar je bila obleka rumena? — vpraša zdravnik.

— Da, bila je rumena, kakor je bilo rumeno jezero taktat, ko se je uboga Krista vrgla na tla.

Doktor Betalesi prikima.

— Ali niste rekli, da je rumena barva — barva zavisti?

— Da, rekel sem.

— Carica nosi zelo rada rumeno obleko, — reče Potemkin, potem pa hitro odide v svojo spalnico.

Čutil se je strašno potrtega. Še nikdar ga ni nobeno pripovedovanje tako razburilo kakor povest o lepi Georgiji.

Potemkin je legel v posteljo, — tokrat ni trajalo dolgo, ko je trdno zaspal.

Čudno, — sanjalo se mu je isto, kakor prejšnjo noč.

Elizabeto v njeni skromni sivi obleki, Elizabeto, katero je tako ljubil, dokler je bila še njegova nevesta.

To noč pa je sedla Elizabeta na rob njegove postelje in ga prijala za roko.

Potemkin je vztrepetal, bal se je, da bodo te sladke sanje prehitro izginile.

— Oh, ko bi mogel do jutra tako sanjati!

Elizabeta ga je pogladila s svojimi belimi prsti, približala svoj obraz njegovemu in zašepetala:

— Aleksander Potemkin — Elizabeta Voroncova — neločljivo združena.

Potemkin je v spanju zaječal bilo mu je, kakor da bi nekdo porinil oster nož v njegovo srce.

V trenutku, ko mu je Elizabeta zašepetala te besede, je vstala in šla proti vratom.

Potemkin se je zbudil baš v trenutku, ko je prikazen šla čez prag.

Potemkin jo je poklical, — zaklical je Elizabetino ime, — toda nihče mu ni odgovoril.

Potemkin se zgrozi.

Mar je v tej hiši strašilo? Ali je res samo sanjal, ali pa se je kakšna prikazen norčevala iz njega in iz njegove bolesti?

Oh, Bog, morda je Elizabeta že zdavnaj mrtva, morda hodi vsake noči iz svojega groba, da ga obišče in da ga vidi.

Potemkinu so se očio rosile. Prižgal je svetiljko in oblekel svoj plašč in posvetil v vse kote.

Nikjer ni bilo ničesar sumljivega. Šel je v salon, mislil je, da bo tam našel kakšno sled o nočni prikazni.

Pa tudi v salonu je bilo vse v redu, nikjer ni bilo sledu o kakšni prikazni ali pa o kakšnem tujeu.

Okna so bila dobro zaprta.

Potemkin se je hotel vrniti v svojo spalnico, ko je naenkrat zaslišal nekakšen čuden glas.

Ta glas je prihajal iz spalnice

mladega francoskega zdravnika doktorja Betalesija.

Zdelo se mu je, da je nekdo jokal.

Potemkin je stopil bliže in jel poslušati.

V sobi je nekdo ihtel, bilo mu je kakor da se človeška duša topi v solzah; knezu se je zdelo, da sliši glas mladega francoskega zdravnika.

Potemkin je odšel od vrat zdravnikove spalnice, ker ni hotel prisluškovati.

Ko pa se je zopet vrnil v svojo spalnico in legel ter se pokril, je neprehoma, četudi nehoti, mislil na mladega zdravnika in čudno se mu je zdelo, da joče doktor sredi noči kakor majhen otrok.

— Človeški obraz, — je zašepetal Potemkin, — mar si samo zato ustvarjen, da skriva bolesti? Dobri Bog, mar si dal človeku samo zato smehljaj, da skriva z njim trpljenje? — Mar je torej tudi on nesrečen? — Zdi se mi, da ni na celem svetu človeka, ki bi bil popolnoma srečen.

Tako je nekaj časa premišljeval, potem pa je zopet trdno zaspal.

135. POGlavJE

Strašna celica v Petro-pavlovski trdnjavi

Medtem ko so se v Carskojem selu odigrali dogodki, ki smo jih doslej opisovali, je prispel knez Gregor Orlov s svojo lepo jetnico Klariso Pineberg v Petrograd.

Orlov je ves čas skrbno pazil na svojo jetnico.

Potoval je z velikimi konji, grofičca je sedela poleg njega, radi večje varnosti pa jo je Gregor Orlov privezal s tanko verigo k sedežu.

Razen njega in grofičce Klarise Pineberg ni bilo v kočiji nikogar. Pri kočijažu samem je sedel zanesljiv sluga kneza Orlova, na neki stranski deski pa je stal še tretji spremljevalec, katerega je vzel Orlov s seboj za slučaj, če bi hotela grofičca pobegniti.

IZ MOJE RANE MLADOSTI

Napisati vam hočem nekaj dogodivščin iz moje rane mladosti.

Ko sem bila stara dve leti, sem znala že vse govoriti, seveda nekoliko po svoje. V svoji rani mladosti sem bila pravi jesihar, kakor pravi-jo emeravemu otroku. Razen tega sem bila, kakor vsak otrok, precej radovedna in tudi razposajena. Sledila je zmerom znova materina — kazen.

1.

V Medeni dolini

Prav blizu naše hiše je dolina, v katero mečejo starc železje, smeti, ubite lonce in krožnike, raztrgane čevlje in podobno šaro. Tej dolini so menda že od nekaj rekli "Medena dolina". Zakaj še danes ne vem.

Nam otrokom se je zdel ta kraj prava obljudjena dežela. Vsak dan sem hrepenče gledala, kako so drugi otroci hodili mimo naše hiše v Medeno dolino po stare lonce in pločevinaste posode, da so potem tolkli nanje in delali koncert. Seveda samo do tedaj, dokler ni prišel kdo, ki so ga ušesa bolela in jih je napodil domov. Mene je strašno mikalo v tisto obljudjeno deželo.

Nekega dne sem jo kljub materini prepovedi ubrala za malimi kričaji. Šele tri leta sem imela takrat. Bila sem zelo debela in zato tudi zelo nerodna. Komaj, komaj sem dohajala druge. Nazadnje pa sem se le prizibala na cilj. Obstala sem na robu doline. S široko odprtimi očmi sem gledala vso tisto čudovito pisano šaro, ki je ležala tam doli pod menoj. Počasi sem začela lezti v dolino. Srečno sem prilezla na sredo brega, tam pa sem se spodtaknila in trdo sedla na zemljo. Kar sedé sem se peljala do konca. Pri tej vožnji sem precej občutila ostrino ubitih steklenic. Strašno sem začela kričati in jokati:

"Mama Mama!"

Mati je vsa prestrašena pritekla in me rešila iz nevarnega kraja.

2.

Naš muc

V svojih detinskih letih sem bila hudo predrzna. Vsakega psa sem potegnila za rep, če me je le hotel čakati.

Nekega dne sem v drvarnici zagledala muca. Tudi njega sem krep-

ko pocukala za rep. Muc je zamijavkal, zbežal pa ni. Tako pretresljivo je zamijavkal, da mi je šlo skozi ušesa. Vsa začudena sem stekla k materi v kuhinjo in zakričala:

"Mama, ta pes pa drugače laja kot drugi psi!"

Mislila sem, da je muc — mlad kuček. Mama se je pristržno zasmejala in stopila na prag. Medtem sem muca še enkrat potegnila za rep. Tedaj mu je pa bilo že dovolj. Obrnil se je in me pošteno opraskal po roki. Zatulila sem in stekla k materi. Mati mi je obrisala solze in mi povedala:

"Majda, ti si prismodica! To ni bil kuček, ampak muc!"

Odsihdoh sem se mačkam in psom že od daleč izognila.

3.

Prvič pri igri

Neko nedeljo popoldne mi je mati rekla:

"Majdica, danes pojdeš z menoj. Videla boš lepo igro na odru!"

Ko sva prišli v dvorano, sem se neznanško začudila vsemu. Radovedno sem obračala glavo na vse strani. Najbolj pa sem se začudila, ko se je dvignil zastor in so na odru prikazali čudno oblečeni ljudje. Kričali so vseprek in mahali z rokami. Mati mi je pokazala starega moža na odru in rekla:

"Glej, Majda, tole je pa naš očka!"

Kar zazijala sem, tako so me te besede iznenadile. Oglekala sem si starega moža na odru od nog do glave in zavpila na glas:

"Mama, to pa že ni naš očka! Naš očka ni tako grd in star!"

Ljudje po dvorani so se začeli smejeti, igralci na odru pa so bili čisto zmešani. Mama me je hitro dvignila v naročje in me nesla ven. Jaz pa sem še zunaj venomer ponavljala:

"To ni očka, ni ne!"

Mati me je pošteno okregala. Morala sem z njo domov.

Zvečer sem si očeta še enkrat dobro ogledala od vseh strani.

"Mama, kar poglej, da tisti možičelj na odru ni bil naš očka! Naš

očka je takle!" sem žlobudrala in rinila očeta k materi.

Vsi so se mi smejali, jaz pa sem bila užaljena, češ: Le zakaj se mi smejete, ali nisem povedala prav!

Majda Uršič,
dijakinja II. razr. gimn.,
Novo Mesto.

SEN OD MÛRE

(Prekmurska)

Kda sen me obda,
kda tam sem doma,
kde biva
premila
mi Mûra teče,
te mirno i srečno
je moje srce.
Vsne tam sam na vodi,
me ziblo valovi,
si spevem, si igram,
mi roka veselo veslá.
Po bistrih valovih,
po srebrnoj vodi
neséjo,
ženéjo
moj slabotni čun
moči nepoznane,
valovom podane
v strašen grob moj.
Zdaj zobston je veslo!
Zdaj je že kesno!
Se čun zavrti,
pa v grozno globino,
v globoko vodino
se pogrozi.

Pa sen premine
i túje krajine
so znova, so znova
pred mojimi očmi,
pa srce mo revno
mi pá zajéči:
sen smrtni je slajši
v valovih domačih,
kak radost, veselje
vsega svetá,
ki več me ne gene,
če ne je doma!

Naj doni...

(Prekmurska)

Naj doni mi znova pesem
lepo, milo in sladkó,
dûša naj se pá radúje,
srce naj veselo bo!

Naj odmeva moja pesem
zelen log in zelen breg!
Naj se glási po dolin,
po visokoj planini prek!

Naj začújo vsi slavički,
pesem moja kak doni,
naj za menom vsaka ptica
sladko, milo žvergoli!

Gda pa že se vtiša glas moj,
gda sreé mi hladno bo:
vzemte, bratje, z mojav pesmóv
sréno od mené slovo!

V NOČI

(Prekmurska)

Vse je mirno, tiha noč je,
samo moja lûč gori,
priti meni samo nešče
sen presladki na oči.

Srce moje gosto bije,
v glavi pesem mi doni,
pesem mila, štera vrele
skuze stira mi v oči.

Tam, gde siva Mûra teče,
čúo doneti sam te glas;
blagi dnevi stare sreé,
tam sam vzeo slovo od vas!

Zadnič tam sam bio veselí,
tom, gde blagi rod živé.
Zdaj pa oni blagi dnevi
že bežijo od mené!

V tihih zdaj nočáj
tá me vodi le spomin
ino s skuzami v očáj
za svoj dom se žalostim.

Šale za male

Stric: "Ali te učitelj kdaj pokliče?"

Mihec: "O, vselej kadar moram iti klečat pred desko!"

"Kaj delaš, Janezek?"

"Majdici pišem pismo."

"Saj vendar ne znaš pisati?"

"To nič ne de. Saj Majdica tudi ne zna brati!"

Oče: "Sram naj te bo, da si zadnji v razredu, kjer vas je petdeset!"
Nadebudni sinček: "Lahko bi bilo še slabše!"

Oče: "Kako to?"

Sinček: "Nu, če bi bilo še več učencev v razredu!"

Mali Janezek skače po sobi in noče iti spat.

"Tak ubogaj vendar, Janezek!" mu reče mamica. "Piščančki so tudi že šli spat in ti se še vedno obotavljaš?"

"Piščančki so lahko šli spat, zakaj njihova mamica je šla z ujnimi!" je odgovoril prebrisani Janezek.

Mihec: "Tinček, ali veš, kdo je naučil slavnega tekača Nurmijo teči?"

Tonček: "Ne. Kdo ga je naučil?"

Mihec: "Njegova mama."

Mihec je šel z očetom v gozd na sprehod. Nenadoma obstane in vpraša očeta:

"Kakšne jagode so to?"

"To so črne jagode. Imenujemo jih tudi borovnice."

"Ali, očka, poglej, saj so rdeče?"
"Da, zdaj so še rdeče, ker so še zelene. Ko bodo vrole, bodo pa črne."

"Mihec, povej mi deset besed s končnico 'ač'!" je rekel učitelj.

Mihec začne: "Brusač, pometač, premikač, kovač" — in zdajci ne v nobene več. Nekaj časa še premisljuje, potem se mu pa mahoma zjasni obraz in hitro nadaljuje: "Stanko Kovač, Mirko Kovač, Janez Kovač, Miha Kovač, Tone Kovač, Matevž Kovač."

Lepa mlada žena pa ni niti mislila na beg.

Sedela je s povešeno glavo in zaprtih oči.

Če je včasih odprla trepalnice, je pogledala skozi okno in opazovala cesto.

Zalostno je gledala ruska polja, pri tem pa so se ji oči žalostno svetile, kakor da bi hotela reči:

— Takšna torej, uklenjena, kot jetnica vidim zópet svojo domovino, v katero sem nameravala priti kot ponosna carica!

Pot iz Kronstadta do Petrograda se je takrat zelo vlekla in je trajala štiri dni.

Ponoči je sedel knez Orlov zdaj v eni, zdaj v drugi krčmi, ki so se nahajale ob poti. Svojo ujetnico je vedno spravil na varno, skrbel je, da ji je onemogočil sleherni poizkus bega.

Sicer pa je Klarisi izjavil, da jo bo takoj ustrelil, če bi poizkušala pobegniti. Kot odgovor na to pretunje, se je Klarisa samo prezirljivo namehnila.

Ko pa so potovali, ni bil knez Orlov neusmiljen, skrbel je za svojo ujetnico in ta skrb bi morda na vsakega drugega ugodno vplivala.

Klarisa pa ga je prezirala.

Človeka, ki je tako podlo glumil ulogo, je prezirala in ni hotela sprejeti od njega nobene olajšave.

Tisočkrat ljubše bi ji bilo, če bi bil knez Orlov napram njej okruten kakor je bil na ladji. Njegova skrb se ji je studila, sovražila jo je.

Knez Orlov je grofice Klariso Pineberg dobro hranil, trepetal je pred njo, da bi mu morda jetnica med potjo umrla.

Če bi pripeljal pred carico njeno osovraženo nasprotnico, bi bilo to za Katarino dvojnega pomena.

Klarisa je neprestano mislila na svojega ljubljenega, mislila je na svojega Gianettina, na črnolasega

benečanskega gondolierja.

Ali bo mogel izpolniti to, kar ji je obljubil, ko jo je našel v podzemskih prostorih "Česme".

Ah, Klarisa ni niti zat renutek podvomila, da se bo pogumni Gianettino lotil vsega, da bi izpolnil svojo obljubo.

Kaj se bo z njo sploh zgodilo?

Kakor je od Orlova zvedela, jo bodo peljali v Petrograd. — Kaj pa bo potem z njo?

Ubili se je ne bodo upali, — javno je ne bodo poslali na morišče. Zaprli jo bodo, kakor so zaprli nesrečnega jetnika v Schluesselburgu.

Grofica Klarisa Pineberg si še sama ni bila na jasnem, kaj bi ji bilo ljubše: ali takojšnja smrt, četudi zahrbtna, ali pa strašna leta jetništva.

Misel, da bi morala v zaporu znoretí, ji je bila strašnejša, zdelo se ji je tisočkrat hujša, kakor ona, da bi jo odgnali na morišče, tam pa bi morala položiti glavo pod krvnikovo sekuro.

Sklenila je, da ne bo na noben način odstopila od svojih pravic.

Ne, Klarisa bi rajše umrla, kakor pa da bi se ponižala pred Katarino, ki ni bila v njenih očeh ničesar drugega, kakor tatica, ki ji je ukradla prestol in jo oropala njenih pravic.

blodnica, ki se je znala s sleparijami in podobnimi pripomočki ogrniti s škrlatom in hermelinom.

Kljub vsem strahotam, ki so zijale pred njo je bila Klarisa le radovedna, kakšna je prav za prav ta Katarina.

Na vsak način je morala biti zelo modra žena, ker se drugače ne bi mogla obdržati na prestolu.

Orlov je večkrat začel pogovor s Klariso, toda ona ga je vedno zavrnila.

Odkrito mu je pokazala, kako ga sovraži in zaničuje.

— Sedaj ste dosegli svoj cilj, —

reče Klarisa, — ko je nekoč Orlov zopet začel z njo pogovor. — Gotovo ste zelo zadovoljni in veseli, ker se vam je zvižčala tako dobro posrečila.

Vi vodite k carici nevarno nasprotnico. Knez Orlov, z milostjo vas bo sprejela in kmalu boste carici zopet to, kar ste ji nekoč bili, — povzpeli se boste na Potenkinovo mesto. Zopet se boste udobno počutili v starih sobah caričinega miljenca.

Orlov se vgrizne v ustnico. Ničesar ne odvne.

To je bila sodba, ki jo bo gotovo sprejel ves svet o njem.

Katarina ga je zapustila, — to je bila njena muhavost.

In sedaj bo zopet muhavost, ko mu bo izkazala svojo milost, on pa — on se ji bo približal kakor uhogljiv pišček.

Za te besede bi Klariso naj rajše ustrelil, toda čudno, — v njegovem srečju čuvstvo sovražstva do Klarise ni moglo najti prostora.

Ali je bilo to zato, ker se je vedel napram njej strahopetno in podlo in ker je zlorabil njeno zaupanje, ko jo je zvalil v past.

Ne, to je bilo neko drugo čuvstvo, ki ga Orlov nikakor ni mogel razumeti. Tega čuvstva si ni mogel razložiti. Dolgo se je vpraševal, zakaj je tako blag napram tej jetnici, tako blag, kakor še nikoli v življenju.

Ali je ljubil Klariso? Ali jo je hotel osvojiti?

Ne!

Bila je sicer lepa, videl je, da je zapeljiva, toda nikoli ni niti pomislil na to, da bi izkoristil samoto in se je dotaknil.

Toda vendar je postal vedno zelo nemiren, kadarkoli je začutil njeno bližino.

Tega čuvstva se nikakor ni mogel osvoboditi, — ko jo je gledal, je ču-

til nekaj sličnega kakor kes.

Celo sam še ni vedel, kaj se bo zgodilo s Klariso.

Minister Panin mu je samo javil, da naj pripelje jetnico v Petrograd in naj jo zapre v Petro-pavlovsko trdnjavo.

Toda Orlov ni niti malo dvomil, da bo spravila Katarina to upornico s sveta.

Storiti koga neškodljivega pa je pomenilo za Katarino — ubiti!

Knez se je nahajal s svojo žrtvijo že blizu Petrograda, še eno uro in že bo v prestolnici.

Skoro bo napačil trenutek, ko se bo moral ločiti od Klarise in on ni dvomil, da je ne bo nikoli več videl.

Voz je držal po velikih cestih, ki je vodila v Petrograd.

Močni hrasti so rastle ob cesti, soince, pa, ki je zahajalo, jim je razsvetljevalo visoke, zelene vrhove.

Tedaj se obrne nenadoma Orlov k svoji jetnici in ji reče skoraj mehko.

— Grofica, čez eno uro bomo na cilju, potem pa se bova ločila.

— Tem boljše, — reče ona in obrne glavo.

— Vem, da me sovražite, — toda ali morem drugače?

Klarisa, vi me sovražite, ker sem vas upropastil, toda storil sem to po ukazu moje carice. Če ne bi jaz sprejel te naloge, našlo bi se deset drugih.

Toda jaz vem, da tem desetim morda ne bi toliko zaupala kakor ravno vam, odvrne Klarisa in ostro pogleda svojega spremljevalca, — tem se najbrž ne bi posrečilo, da bi me odpeljali iz Benetk.

Neumna sem bila in še danes mi je nerazumljivo, kako to, da sem se odzvala vašemu povabilu in da sem stopila na krov vaše ladje, ki zame ni bila ničesar drugega, kakor ruska tla. Neumna sem bila, ker sem sto-

pila kot upornica na sovražna tla, toda —

Klarisa umolkne in povese pogled. — Toda? — vpraša Orlov. — Grofica, povejte, kar ste hoteli dejati.

— Zmotila so me neka čuvstva, o katerih ne vem kaj naj mislim. Nekaj me je vlekle k vam, toda vendar, — vendar vas nikoli nisem ljubila, knez Orlov!

Knez Gregor Orlov se zamisli.

Da, ta mlada lepa žena ima prav, — tudi njo je nekaj privlačilo k nje-mu, če tudi ga je sovražila, — in on se je tako nahajal pred neko zagonetno skrivnostjo.

Klarisa je bila zanj sovražnica Rusije, nasprotnica Katarine, v njej je videl le orodje, ki se ga je poslužil, da si zopet pridobi Katarinino milost.

Ta uspeh mu bo pomagal, da si bo pridobil še več časti in slave, toda vendar je žele, da ne bi bil zagledal Klarise, da nikoli ne bi bil izpolnil Katarinin strašni ukaz.

Ali res obstoji neka zagonetna in skrivnostna vez, ki spaja gotove ljudi, kljub temu da za to ni nobenih posebnih vzrokov?

Orlov je vedel, da vodi lepo grofico Pineberg v pogubo.

Poznal je usodo, ki čaka nesrečno ženo, — vedel je, da bo morala Klarisa umreti v Petropavlovski trdnjavi.

Oh, kako bi bil srečen, če bi mogel nesrečnico rešiti!

Morda prvič v svojem življenju začuti željo, da na vsak način reši človeško življenje, — prvič je začel, da bi se mu posrečilo uničiti caričino zapoved.

Toda sedaj je bilo prepozno!

Voz je že zapeljal skozi mestna vrata, že se je bližal veliki palači ruske vlade, kjer je stanoval petrograjski poveljnik.

(Dalje prihodnjič)